

С првим про
лећним цвећем
на гробу Незна-
ног Јунака...

(Снимак:
А. Симић)

АЛЕКСАНДАР КРАЈЊИЋИЋИ
МЕРИАНОМ ИТН.

КОЛО

СПОЈЕНО СА «ДОМОМ И СВЕТОМ»
Недељни илустровани лист

Број 19

са београдским радио програмом

9 Мај 1942

Дил. 4

УНИВЕРЗИТЕТСКА
БИБЛИОТЕКА

УНИВЕРЗИТЕТСКА
БИБЛИОТЕКА

Календар мога комшије

НЕДЕЉА, 3 МАЈ

Схватили Београђани лепо своју дужност, па збиља узели да прекопавају своје баште и да саде кромпир и друго поврће. И, у великом с тим, улао су једног господина у његову башту и рекао му:

— Слушајте молим вас. Знате ли да сте ископали огромну рупу на моме подруму...

Комшија се запрепастио:

— Ама, је ли могуће? А ја још мислио да сам пронашао још пре месец дана рудник угља...

ПОНЕДЕЉАК, 4 МАЈ

Десило се опет у нашем комшилуку. После ручка деда легао да спава и убрзо почео да хрче свим могућим тоновима. Његова мала унука, Светлана, ушла у собу пришла деди и узела ручицама да му заврће дугмета на прслуку. У то је ушла њена мама. Згранута запитала је:

— Светлана, шта то радиш? Зашто узнемираваш дедицу?

— Не узнемиравам га, мамице, 'оћу само да нађем другу станицу...

УТОРАК, 5 МАЈ

Ономад ушли у крзнарску радњу муж и жена. Њој се допала писица у излогу. Запитали за цену, и трговац одговорио:

— Девет хиљада динара!

Муж се забезекнуо:

— Девет хиљада?! Па то је грехота...

— Допусти да тај грех ја узем на себе! — одговорила му жена и, наравно, морао муж да плати писицу.

„Ко се чува и Бог га чува“

— Зар нећеш да узмеш чувара имања?
— Шта ће ми, кад доводим ову моју два пута недељно, колико да виде чије је имање!

СРЕДА, 6 МАЈ

Још се нисмо курталисапи разних назикних фирми и натписа на радњама по Београду. Тако на једној радњи још увек стоји:

„Купујем старо служавници“... а испод тога:

„Продајем нових и старих послужавницама“.

ЧЕТВРТАК, 7 МАЈ

У једном нашем позоришту проба. Један глумца обраћа се после свршене пробе редитељу и сасвим озбиљно га пита:

— Какво одело треба да обучем за улогу благајника?

— Путничко одело, то се само по себи разуме! — одговорио му исто тако озбиљно редитељ.

ПЕТАК, 8 МАЈ

Прича комшија како је прве године брака с госпа комшиницом морао на неки службени пут. Госпа комшиница била много љубоморна па му послала телеграм: „Не заборави да си ожењен“. После неколико дана примила је од мужа писмено одговор: „Телеграм доцнан стигао“.

СУБОТА, 9 МАЈ

Рекао сам вам већ да моја госпа комшиница воли да преноси речи. Тако нам синоћ прича разговор две наше сусетке:

— Моја ћерка личи на мене! Иста моја глава...
— Па, зар не помаже косметичка хирургија? — питала је злобно она друга.

О СВЕМУ И СВАЧЕМУ

ИДЕНТИФИКАЦИЈА МУМИЈЕ ПОМОЋУ РЕНТГЕНА

У малом шведском месту Феревеле налазила се већ деценијама једина знаменитост која је привлачила многе туристе из разних земаља. То је била мумија несрећног шкотског грофа Ботвела, љубавника Марије Стјуарт, који је 1578 године умро у Данској као заробљеник. Мумија љубавника Марије Стјуарт налазила се са још пет мумија чужних људи онога доба, у сутерену једне старе зграде.

Пре извесног времена предузети су били радови да се сутерен поправи. Радове је надгледао један стручњак који се у току радова толико заинтересовао за мумије и њихову судбину да је почео на научној основи да их студира. И тако је једног дана пронашао да мумија испод које је стајало име грофа Ботвела није уопште његова већ је замењена другом мумијом. О овом свом налазу он је одмах обавестио надлежне који су одлучили да помоћу рентгенских зракова утврде идентитет тих шест мумија, а нарочито мумије грофа Ботвела.

СТЕНОГРАФИЈА СВЕТУ

Вања у подножју пронађена је једна мумија око којих се објавила глава. Она је у питању била свету. То је грчки покрет у веку пре

Христа, измислио и употребљавао их. Овај систем скраћеног писма изгледа да није у Грчкој био много распрострањен, пошто до сада ни једна табла са сличним писменима није пронађена.

ДА ЛИ СУ ДАНАШЊИ ГРЦИ ПОТОМЦИ СТАРИХ ГРКА

Познати антрополог Фалмераже, у књизи коју је објавио 1932 године, тврдио је да данашњи Грци нису потомци старих Грка и да с њима немају никаквих заједничких особина. Он је доказивао да су садашњи Грци потомци разних племена која су током времена населила Грчку. Да би проверио тачност овог тврђења, Антрополошки институт из Берлина упутио је недавно г. др. Титуса Кернера у Грчку, који је боравио у Спарти, где је вршио антрополошка испитивања.

Истраживања г. др. Кернера дала су такве резултате који потпуно јасно доказују неоснованост тврђења научника Фалмеражеа.

ДВАДЕСЕТ И ПЕТ ГОДИНА ПРОВЕЛА МЕЂУ МАЈМУНИМА

Фернанда Мар, удовица једног официра која има сада осамдесет година, провела је пуних двадесет и пет година међу мајмунима у зоолошкој башти у Будимпешти.

Свакога јутра, она долази прва у зоолошки врт с торбицом пуном воћа. Цео дан, затим, она проводи крај кавеза у којима су мајмуни и тек увече када се зоолошки врт затвара, одлази својој кући. Чим дође до кавеза с мајмунима, она се распита код чувара

како је који мајмун провео ноћ. Затим вади из своје ташне поморанце и јабучке и дели их својим љубимцима.

О мајмунима она води и исцрпан дневник. За сваку животињу има засебну рубрику, где бележи све реакције ових животиња.

Ова необична жена тврди да се заинтересовала за мајмуне откад су престали да је интересују људи. По њеном мишљењу, људи су извештачени, лажљиви и зли. Само су животиње, како она верује, искрене и одане.

КЛИНИКА ЗА ПОШТАНСКЕ МАРКЕ

У Бриселу је основана клиника за поштанске марке. На тој клиници „лече се“ марке од свих недаћа које могу да их задесе. Клиника је у стању да заустави блеђење марака, да онемогући брзо распадање ако су марке остале извесно време у влажном простору, да залечи „ране“ на маркама...

Стручњаци у овој клиници имају врло много посла, јер се филателисти из целе Белгије обраћају често овој установи тражећи интервенцију.

ДУШЕВНИ БОЛЕСНИЦИ ПРЕДОСЕЂАЈУ ЗЕМЉОТРЕС

У болници за умоболне у вароши Кобе, у Јапану, лекари су већ годинама посматрали једну занимљиву појаву код болесника. На неколико часова пре него што би наступио земљотрес, а у Јапану су земљотреси врло често појава, велика већина болесника показивала је редовно видне знаке узнемирености, која се често претварала у праву избуљеност. То стање трајало би код болесника све док земљотрес не би прошао.

УНИВЕРЗИТЕТ ЗА ПСЕ

Скоро све веће вароши на свету, имају школе за дресирање полицијских паса. Међутим, прави правцати „универзитет за псе“ налази се у Јужној Африци.

„Слушаоци“ овог „универзитета“ чувени су у целом свету: око 40 полицијских установа у разним деловима света стално набавља псе са овог универзитета. Према статистици ове установе, пси који су завршили ову школу ухватили су до сада преко 3000 злочинаца.

ОБЛАЦИ И ВЕТРОВИ НА МАРСУ

Јужноамерички астроном г. Слифер, који је читав низ година проучавао Марс, износи сада своја нова опажања до којих је дошао на основу 7000 фотографских снимака Марса.

Г. Слифер сматра да на Марсу постоје ветрови и облаци као и на нашој планети. Он је у последње време проучавао светле мрље на Марсу које су се стално мењале у току дана и ноћи. По његовом мишљењу ове мрље потичу од облака које ветар гони. Г. Слифер исто је тако констатовао да се облак северног поларног појаса на Марсу стално мења. По мишљењу овог научника на Марсу има и биљног живота.

Главни уредник
Мирослав Стевановић
Уредник Мића Димитријевић
За фотографије Александар Симић
Цртач Ђорђе Лобачев
Уредништво: Пољскогарава улица број 31
Телефон 23.010
Власник и издавач: Опско издавачко предузеће А. Д. Јован Тавовић
Администрација Дечанска 31, Београд.
Телефон: 24.001—10. Штампана: Штампарња Београд А. Д. Дечанска 31.

— Пази, чије маме!

Кроз догађаје

1) Вођа Рајха Адолф Хитлер за време свог великог историског говора који је одржао 26 априла пред Рајхстагом.

2) Вођа Рајха одликовао је државног поглавара Финске Ритија великим златним крстом немачког витешког реда. Немачки посланик у Хелсинкију фон Блигер предао је ово високо одликовање финском државном поглавару.

3) Генерал Кармона (на слици у средини) изабран је трећи пут за председника Португалије. Том приликом у Лисабону, престоници Португалије, одржане су велике националне свечаности.

4) Нарочитим извештајем јављено је на сам рођендан Вође Рајха о новим великим успесима немачких подморница. Поред осталог, у том извештају јављено је да је једна немачка подморница торпедовала један непријатељски пароброд у самом пристаништу Бејрута, сажне базе у Сирији. Слика приказује пристаниште Бејрута.

5) Свакодневно, дану и ноћу, врши се тешко бомбардовање Малте, најјачег британског утврђења у Средоземном Мору. Бомбама најтежих калибара гађају се с нуним успехом важна војна и војно-присредна постројења на овом острву.

(Fotos: Belgrader Bildagentur:

ПЕСНИК БОЛА И ПОНОСА

Милутина Бојић

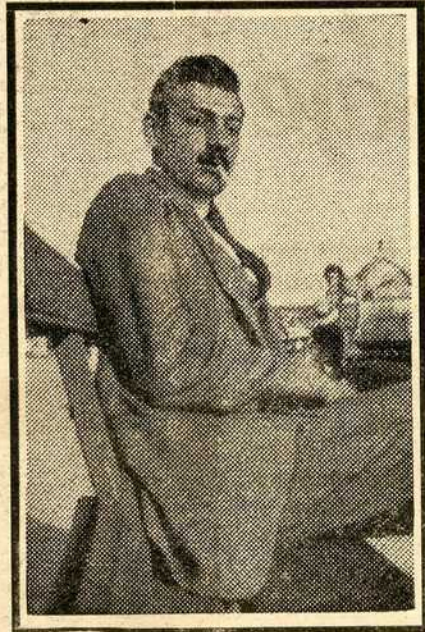
Мирноће ми дајте да
За из суза дајте да
Сав док и сав јутре
Кад их узнећем,
К'о мист свео јутре...

Прокујало је 25 година од смрти „песника бола и поноса“ Милутина Бојића. Млад и нежног здравља он је преминуо 1917 године у Солуну. Милутин Бојић био је прави син Београда. Ту се родио, ту свршио основну школу, реалку и Философски факултет. Ту је он писао прве своје песме које је задахнуо свом својом бујном и устрепталом младешћу. То је било крајем прве деценије нашег века, када је Бојић осећајући у себи превелост своје крви, у песме унео раскош ленивине младости, музику путеног узбуђења и неодољиву снагу и ритам страсти. Али, ово његово песничко стварање прекида рат у који и он улази. Страшну позну јесен 1915 године, јесен Српске Голготе, провео је у пролазу кроз албанске гудуре. То страдање, после крвавих борби, налази одјека његове рањене душе доцније у његовом песничком стварању као одраз његова бола и поноса, који се прелива и стана у молитвама и химнама. И сву своју заносну младост и узаврелу крв уноси он сада у патриотске песме. Стихови његови звече као челични мачеви и одјекују као трубе за јуриш, или их, свестан трагедије свога народа, кида из душе као жецаје и ставља пред олтар своје драге земље...

Али, судбина није наклоњена Милутину Бојићу. Песник бола и поноса, мајстор рима и стихова, кога су поносно назвали „краљем речи“, заклопио је своје лепе топле очи у 25 години живота, у Солуну, где су га покопали на војничком гробљу Зејтинлик, одакле је доцније пренесен у отаџбину, у Београд, на грудну коју је толико волео и срцем и сузом...

Место воштанице великом патриоти и великом српском песнику Милутину Бојићу, о годишњици његове смрти, Коло посвећује ову страницу његовој успомени.

С ње нека заблистају опет песникове речи и нека се још једном упију у српску душу и у српско срце.

Последњи снимак Милутина Бојића

ПЛАВА ГРОБНИЦА

Стојте, галије царске! Спуштајте крме моћне
Газите тихим ходом!
Опело гордо држим у доба језе поћне
Над овом светом водом.

Ту на дну, где школке сан уморав хвата
И на мртве алге тресетница пада,
Лежи гробље храбрих, лежи брат до брата,
Прометеји наде, апостоли јада.

Зар не осећате како море мили,
Да не руши вечни покој палих чета?
Из дубоког јаза мирни дремеж чили,
А уморним летом зрак месеца шета.

То је храм тајанства и гробница тужна
За огромног мрца, к'о наш ум бескрајна,
Тиха као поноћ врх острвља јужна,
Мрачна као савест хладна и очајна.

Зар не осећате из модрих дубина
Да побожност расте врх вода просута
И ваздухом игра чудна пантомима?
То велика душа покојника лута.

Стојте галије царске! На гробљу браће моје
Завите црним трубе,
Стражари у свечаном опело нек отпоје
Ту, где се вали љубе!

Јер проћиће многа столећа, к'о пена
Што прелази морем и умре без ваља,
И доћиће нова и велика смена,
Да дом сјаја ствара на гомили рака.

Али ово гробље, где је погребена
Огромна и снажна тајна епопеје,
Колевка ће бити бајке за времена,
Где ће дух да тражи своје корифеје,

Сахрањени ту су некадашњи венци
И пролазна радост целог једног вода,
Зато гроб тај лежи у таласа сенин
Измеђ недра земље и небеског свода.

Стојте галије царске! Буктиће нек утрну,
Веслање умре хујно,
А кад опело свршим, клизите у поћ црну
Побожно и нечујно.

Јер хоћу да влада бескрајна тишина
И да мртви чују хук борбене лаве,
Како врућим кључем крв пенуша њина
У деци што кличу под окриљем славе.

Јер тамо, далеко, попрштите се заре
Овом истом крвљу што овде почива:
Овде изнад она покој господари,
Тамо изнад сина повесница бива.

Зато хоћу мира да опело служим
Без речи, без суза и уздаха меких,
Да мирис тамјана и дах праха здружим
Уз туђаву муклу добоша далеких.

Стојте галије царске! У име свесне поште
Клизите тихим ходом,
Опело држим, какво не виде небо јоште
Над овом светом водом!

1917 године.

МОЛИТВА

Поћ је пуста. У царској дворани
Мрачан престо, тајанствен к'о бајка,
А док ветар звижди на пољани,
Бога моли Југовића Мајка.

Камен ћути и небеса муче,
А сотова само из прикрајка
Са смехом јој пружа пакла кључе...
Бога моли Југовића Мајка.

Давно снахе под умором пале,
Ветрова се небом гони хајка,
Звезде триу што су сву поћ сјале,
Бога моли Југовића Мајка.

Сакривена од светлине, клечи,
Стид је, да се са гомили вајка,
Сама, хладна, без суза, без речи
Бога моли Југовића Мајка.

1911 године.

ЖЕНЕ

Јато жена гробљем блуди крадом,
Путке гази, да мртве не врећа,
И низ жутих воштаница ређа,
Док децембар јауче над градом.

Скамењене крај крстача, неме,
Хладно вече у срж се увлачи,
Али мало мраз и тама значи,
Јер за њих је умрло и време.

Нагде звука, лигде једног крета,
Смрала суза низ образ не тече;
Ни уздаха, да знак Живог рече:
То се грле два замрзла света.

Само ветри једноставно цвиле
Тугу, што је срце жена скрива,
А планина планину дозива:
— Велике су као што су биле!

1916 године.

(Свињак: А. Симић)

У оквиру годишњице смрти песника „бола и поноса“, Милутина Бојића, Београдско академско позориште посветило је своју другу претставу успомени великог српског песника. Прошле недеље симпатична уметничка група Академског позоришта приредила је на Коларчевом универзитету изванредно успешну академију. Велика дворана била је препуна публике, нарочито средњошколском и универзитетском омладином. Управник Академског позоришта г. Пенчић-Пољански одржао је предавање о песничком стваралачком раду, а затим су изведене три рецитације. Прва је г.

Татић рецитовао Бојићеву: „Младост“, затим г. Петковић: „Молитву“ и најзад г. Богдановић: „Плаву гробницу“ уз композицију г. Војића (на 2 флајота). Публика је бурно наградила извођаче а онда су млади уметници приказали Бојићеву: „Краљеву јесен“. Претстава је изванредно успела. Уметницима је предано много букета цвећа а публика их је изванредно топло наградила. Важије улоге биле су овако подељене: Симоновић: г-ца Соња Аралски, Краљ: г. Волић, Данило: г. Пенчић-Пољански, Теодора: г-ца Бијелић, Констанца: г-ца Бранка Павловић и песник: г. Радивојевић.

Наши Заробљеници

Једном - заробљенику

Годину дана о Теби нисам чула ни гласа,
Тек сада знам где си, да срећног за мене часа...
Нека Ти тамо у тишини, туга срце не скрије
Сети се да у Домовини, за Тобом једно срце бије...
Моја молитва свагдашња, нека Те свуда прати
Отаџбини и својима она ће да те врати.

И после многих и тешких стрепњи и искушења
Како је лепо рећи, шапато, тизо: „Довићења!“

Марија Цветић

Петровград, маја 1942

(Снимци: Приватна својина)

Један дан НА АВАЛИ

Горда и поносна Авала блиста на пролећном сунцу... Столетно дрвце њено озеленило је својим првим листом, а скривене пропланке њене ишарало прво пролећно цвеће...

Данас је Ђурђевдан... први Пролећни празник... Јутро. Оздо, са звоника белопоточке црквике допире брујање звона... Допире до самог врха, до самог подножја маузолеја од приог мрамора у којем почива Српски Незнани Јунак...

Још рано јутрос прошли су први ураничари авалским стазама, свежим од росе... Прошли и пронели ведром песму... Негде из неког кутка, скривеног зеленилом, одјекује сетно гитара. И глас, нежни, неке девојке...

Варљиви дани пролећа нису поколебали ураничаре. Верли првом пролећном празнику пошли су они још у освит зоре пут Авале, да под њеним китњастим окриљем проведу Ђурђевдан... Свеједно што се небом вукли сиви облаци, свеједно што је хладно и неизвесно свитање...

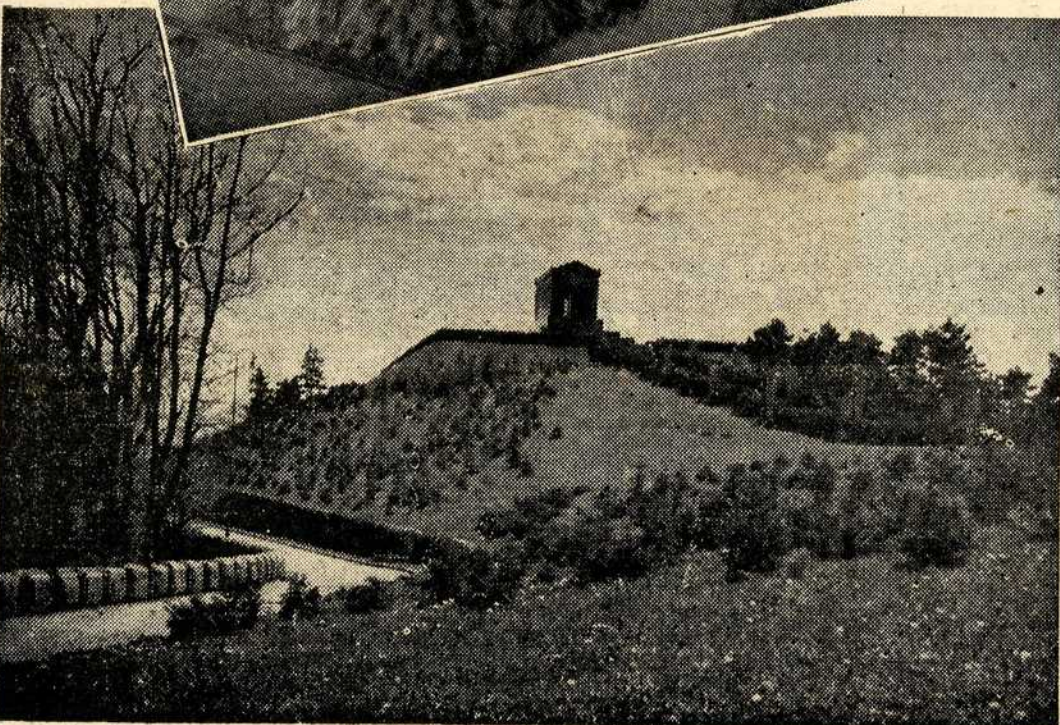
Из усамљеног шумарка, сасвим горе, при врху, цвилли виолина... И она — тужна, сетна, чежљива...

На стази што се на врху утапа у камене степенице што воде врху — српској блиставој светињи, указује се живописна и ведрог поворка младих девојака у богатој народној ношњи, с повезачама на глави, кадифеним јелечићима и везаним прегачама... У руци свака носи тек убрано прво пролећно цвеће, шарено и мирисаво...

Ни ове године нису изостале љупке Српкињице... Ни ове године Незнани Јунак, што почива под клесаним црним мрамором, на месту с којег се отварају видици, с којег се лако

Доле — Побожно, Српкињице полажу прво пролећно цвеће на крипти Незнаог јунака.

(Снимци: А. Симић)

Горе — Први пут, после дуге и оштре зиме, љупке девојке из Белог Потока, под Авалом, стижу с китицама првог цвећа, пред маузолеј Незнаог јунака...

Лево — Авала под пролећним сунцем.

Десно — Како је лепо плаветнило далеких српских планина...

лепо плаве српске планине и преливају зелена поља и брежуљци његове Србије, није остао заборављен...

Српкињице из Белог Потока, под Авалом, о првом пролећном празнику обилазе га и доносе му китице првог цвећа... Дошле су и данас. Својом руком убрале су то цвеће на зеленим падињама, свиле га у мале китице и понеле на гроб...

Чувар маузолеја очекивао их. Он их је и дочекао и пропустио кроз тешке масивне вратнице српског народног храма...

Гледали смо те дичне Српкињице како побожно, с пијететом, у Ђурђевском јутру, ките хладни мрамор крипте... Гледали их, дивили се и поносили њима као захвалним кћерима српске родне груди и као узданицама сутрашње Србије...

Зато, ваљда, тако и блиста горда Авала на пролећном сунцу Ђурђевског јутра...

Како се Природа свети

ПИШЕ:
ХАЈНС ХАЛТЕР

Лето 1934 године остаће без примера у историји америчке земљорадње. Страховита суша и врућина достигла је тога лета свој врхунац. Врело сунце сиржило је те године своје зеленило на широким просторима житородног средњег запада Сједињених Држава.

— Прерија се свети, говорили су стари фармери. — Свети се за све што су људи без савести учинили...

Занста, природа се љуто светила људима. Још пре два или три века огромне равнице, прерије, средњег запада биле су непрегледно море зелених пашњака. Милиони бизона пасли су по тим равницама. Многбројна индијанска племена живела су опет од лова на бизоне. А онда је дошао бели човек који је Индијанце отерао, бизоне уништио, сатро — данас их има свега неколико стотина у строго чуваним резерватима — а широке степе претворно у поља и оранице.

Само људи који су то учинили ни су били прави сељаци у европском смислу. То су били Американци којима није био циљ да у зноју свог лица обделавају земљу и од ње узимају што им је потребно за живот. Њима

Један сеје само пшеницу, други кукуруз, трећи дуван, четврти памук или патлиџане. Сви су они „специјализовани“. Сваки од њих хоће да из земље извуче што је могуће више и у што краћем року. Тако се ради годинама, од самог почетка. А земља је у прво време била благословена. Давала је огромне жетве, велике приходе. И тако пет, десет па чак и двадесет година. Није ни чудо, то је све била земља — здравица, први пут обделавања. Сем тога земље је било на претек. Истина, та земља је била индијанска, али то не мари Индијанци се могу пушком отерати. И кад би на једном месту земља почела слабије да рађа, насељеник-јенки једноставно би је напустио и кренуо даље на Запад. Тако је само у држави Њујорк у току педесет година напуштено искористиће земље у величини пола Србије.

Али на Западу који је био циљ исељеника земља је била под шумом. Као скакавци навалили су насељеници на те шуме. Секиром, тестером и ватром шуме су искрчене да би направиле место ораницама. У држави Мичиген, која се налази око Великих Језера, уништено је на тај начин 92%

није плаћао надницу. Радиле су од раног јутра до касно у ноћ, али узалуд. Треба знати да је Виљем Снајдер ради инвестиција узео зајам код житарске фирме Грин и Розенблум и да је морао да плаћа 10% камата месечно... И после неколико неродних година фарма је отишла на добом... Фирма Грин и Розенблум није била ни мало сентиментална.

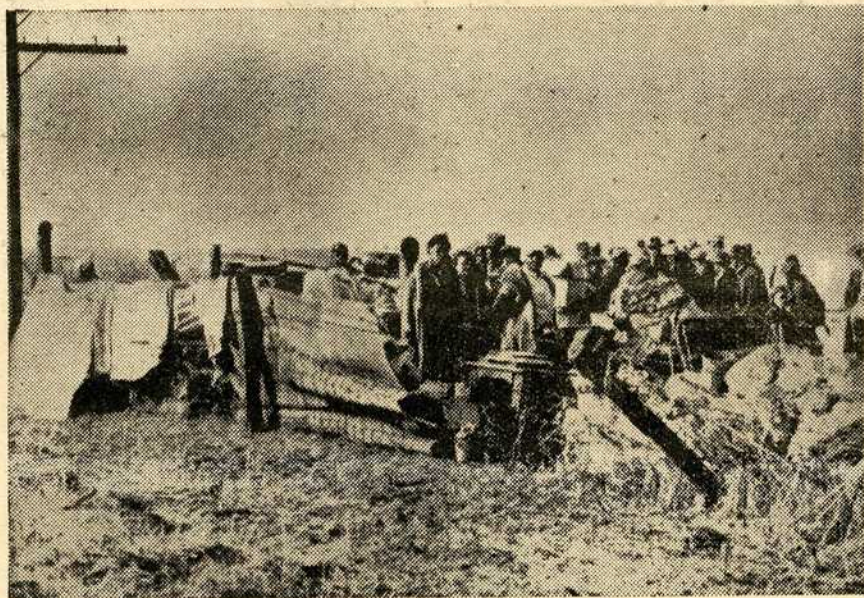
Виљему Снајдеру остао је после тога само стари Форд, нешто одела и посуђа, стара мачка и жена. Фарму је, по закону, морао да напусти у року од три дана. Шта му је друго остало него да седне у ауто и да, као и стотине и хиљаде на сличан начин, упропашћених фармера крене без циља широким друмовима даље на Запад... Огроман талас беде заплуо је тих година фармерско становништво Сједињених Држава. Изгледало је као да се становништво читавих покрајина налази на путу. Стотине хиљада породица натеране су у право очајање.

Такво је било стање 1934 године. Тада се умешала и државна власт. Морала је да се умеша, јер је претила катастрофа. Сам председник Рузвелт појавио се у „пшеничном подручју“. Путовао је специјалним возом, његова салонска кола хлађена су ледом, толика је била врућина. Путовао је од места до места и држао говоре. Стотине хиљада фармера хитали су да чују од њега речи спасења. У својим говорима он је тврдио једно исто: његов закон за помоћ фармерима „Агрикултурал Адјустмен Акт“ или скраћено „А. А. А.“ једини је спас. Тај спас се састоји у томе, да фармери у будуће обрађују само две трећине површине. Једна трећина треба да се остави на угару. Зато ће фармери добити хипотекарне зајмове од државе, а у случају слабе жетве помоћ у готову. Врло једноставан рецепт. И то у времену кад у великим варошима гладују хиљаде незапослених, кад у другим земљама нема хлеба. Дакле, једни не треба да производе хлеб, док други гладују! И не само то. Потрошено је још 500 милиона долара

већу беду. Све док једнога дана и сам „труст мозгова“ није увидео да је „А. А. А. — закон“ штетан. Али, Рузвелт није имао храбрости да га сам укине. То је учинио председник врховног суда, који га је просто прогласио противзаконитим и неважећим. Као уосталом и већину других закона фамозног Рузвелтовог „Њу дила“... А бивши фармер Виљем Снајдер са својим старим Фордом можда још лута од немила до недрага, друмовима Америке тражећи са својом женом, измученом Џени, земљу и запослење.

КРИЗА ИЗБИЈА

А сад да видимо како је амерички фармер живео у „златним временима“ просперитета. То „златно доба“ америчке пољопривреде почело је одмах после светског рата. За време тог рата смањила се обрађена површина у Европи за неких 50.000 акра (акра има 4046 кв. метара). У исто време за толико је више обрађено у Америци, која је рат схватила као „добар посао“. Заједно са Аргентином и Аустралијом Америка је после рата диктирала цене жити и хлебу за Европу и за цео свет. Али рачун је био исправан само за кратко време. Европска пољопривреда опоравила се раније него што су спекуланти с оне стране Океана претпостављали. Европске земље оградиле су се царинским прописима и цене пшенице су почеле да падају. Од 1,10 долара по бушелу у 1927 паде су крајем 1931 године, дакле у време кад је Рузвелт дошао на власт на 32 цента. Дакле, на једну трећину. А све што је фармер требао скочило је у цени. Поготову, кредит, који су давале велике житарске фирме у Чикагу, већином јеврејске. Фармер се просто давио у пшеници. Покушао је сам себи да помогне трампом. Хтео је да замени пшеницу за стоку, дуван и друго што му је требало. Али и тамо је владала криза. Једно време су, рецимо, трошкови превоза били скупљи од робе, нарочито свиња и стоке. То је било оно фамозно време кад се жито бацало у море, кад су се кафом ложи-

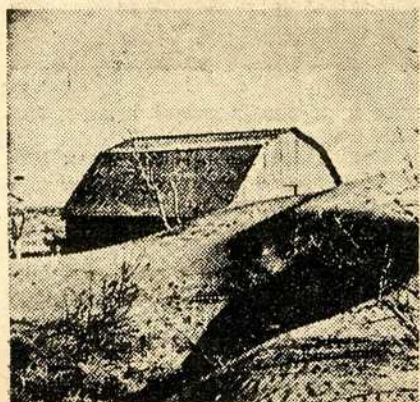

Суша, пољопривредна криза и бездушни зеленаши лишили су велики број фармера земље која их је хранила. Држава их није помогла и фармерима, као ове на слици, остала је једино нада у божју помоћ.

је главни циљ био „бизнис“, добар посао. Тако су они гледали и на плодној земљи на коју су наишли. Она је требала да постане „фабрика жита“ која добро носи, ако се капацитет инвентара повећа.

Али, то је била заблуда коју морају сада да испаштају деца и унуци првих насељеника.

Америчка пољопривреда је строго специјализована. Није као код нас да сељак има и оранице и воћњак, да држи ситну и крупну стоку, башту и пчелњак. Не. У Америци сваки фармер гаји само једну врсту плода.

Невоље америчких фармера — пешчане буре затрпавају неском поља и куће.

шума. Али природа се за то грдно осветила. Поновио се пример Грчке и Шпаније, које су такође страдале због негдашње сличне лакомислености. Оголеда земља променила је своју климу. То је уједно један од ретких примера како човек може да утиче на климу. Истина то се видело тек доцније, кад је већ све било и сувише доцкан...

Почевши од 1930 године почеле су у Америци сушне године. Страшне пешчане буре дувале су од Мексичког залива све до Канаде терајући пред собом масе песка и засипајући њиме поља у дебелим слојевима. Филмски журнари који су приказивали тих година најречитији су доказ пустоши које су направиле пешчане буре у Америци. Шуме које су некада чувале земљу од сличне катастрофе нигде није било. Природа се осветила данашњим генерацијама за негдашњу лакомисленост.

И 1934 године избила је катастрофа. Целог пролећа није пала ни кап кише. Страшна суша захватила је 21 државу северне Америке. Стока је готово сва угинула. Сада се показале и лоше стране „специјализоване“ пољопривреде то јест гајење само једне врсте продуката. Сем тога дошла је и светска пољопривредна криза...

Храбро се борио фармер Виљем Снајдер са својом женом Џени против свих тих недаћа и својим помоћником Билом Кином, коме већ давно

Беда пољопривредних радника достигла је 1936 године, за време пољопривредне кризе, свој врхунац. Слика приказује бераче памука који су морали да живе у нарочитим логорима о трошку хуманих друштава.

(Fotos: Belgrader Bildagentur)

за то да се не ради, уместо да се та сума употреби за наводњавање или пошумљавање пострадалих крајева! Премије за нерад, тога нигде на свету дотле није било. И, разуме се, закон је направљен још веће зло. Преко 90% фармера морало је да плаћа половину својих прихода само за камате на дугове. Некада, тако богата пољопривреда Америке западала је у све

ле локомотиве, а крупна и ситна стока клала и прерађивала у — вештачко ђубре. Америчком фармеру није било ништа боље ни у златним временима „просперитета“ Хуверове ере, кад није знао шта ће са својим производима, као што му није лако ни у ери Рузвелтовог „Њу дила“, кад добија специјалне награде, да — не обрађује своја поља...

Дуго сам стајала замишљена посматрајући небо осуто звездама за топлих летњих ноћи. Сутра ће можда опет бити сунца. Али, ако изненада наиђе олуја... Ако наиђе силав ветар, обори шатру и однесе је... Бићемо сви на улици. Остаћемо без посла... Ми, вечите луталице, увек смо зависили од неба и његових ћуди. Стрепили од најмањег ветрића из кога може да се изроди вихор... И увек бих се сетила тих невоља из живота под циркуском шатром. Јер, сви ми, откако смо по-

(Општин: А. Симић)

је. Али, старица је ипак осетила да сав тај далеки свет из хладне, мртве васионе, наоко толико равнодушан према свему што се дешава на земљи, има неког свог тајанственог утицаја на многе појаве на нашој планети...

Ту, у старим циркуским колима у којима сад станује, са зидовима излепљеним породичним фотографијама, са мноштвом живописних појединости, старица нам је поверила тајну посматрања неба и читања времена...

— Причао ми је то један стари сељак, још док сам била сасвим млада. Дуго ми је говорио о месечевој путањи, о звездама северњачи. Рекао ми је да треба да их посматрам у зимским ноћима и из њиховог кретања сазнају какво ће бити време у нашим крајевима.

Стара Ана Волнер каже да одређеним децембарским и јануарским данима није тешко утврдити прогнозу времена за целу годину. То је њена тајна. Један њен мали део она нам је открила...

Довољно је само посматрати дане од 25 децембра до 6 јануара и закључци се сами од себе намећу. Време које буде владало у том периоду биће пресудно и за целу идućу годину. Сваки од тих дванаест дана одговара једном месецу у новој години. Ако 25 децембра, по новом календару, време буде лепо, сразмерно према зими која је тада већ у јеку, целог месеца јануара не треба се бојати свирепих мразева и ве-

ликих хладноћа. Други дан пресудан је за месец фебруар. И тако редом.

Нажалост, 25 децембра прошле године време је било необично хладно. Наметало се само по себи да ћемо у јануару доживети највеће хладноће за последњих петнаест година. Уопште, закључци које је старица извукла за тих дванаест пресудних дана и њу су зачудили...

У месецу фебруару наићи ће нов талас хладноће са севера, записала је стара Ана у свом календару. И, у прогнози се није преварила. Хладноћа се продужила и у току марта и априла. И, што је најзанимљивије, али ни у ком случају утешно, она тврди да ћемо и у мају, месецу ружа и љубавника, имати необично хладне дане. „Хладно, кишовито и променљиво време“, стоји кратка забелешка у њеном календару...

Цела старичина прогноза је у знаку изненађења. Новембар и децембар обављају много лепше и топлије време него у септембру, тврди стара Ана Волнер. Уствари, до месеца јануара нећемо имати уопште зиме...

Али, други део своје тајне, свакако важнији, о којој би вероватно могла много штошта занимљиво да исприча из чудних путева звезде северњаче и њених положаја према месецу, она нам није поверила. То она, свакако, нитимно осећа и тешко да би могла о томе и да говори...

П. Поповић

Баба Ана - ЗВЕЗДОЧАТАЦ

чели да се појављујемо у арени, увек смо упирали погледе у небо...

Тако прича стара Ана Волнер. Већ јој је осамдесет две године. Некада је била славна артисткиња. Појављивала се у великим циркусима у својим еквибицијама. Била је млада...

Данас се само сећа своје некадашње славе. И бави се — прорицањем времена...

Негде на Дорћолу, близу обале Дунава, стара циркуска кола, која су обилазила пола света, напоследку се скрасила. Скинули точкове, и кућа која је преко ноћи настала на пропланку, добила свој прописан број. Заједно са својим успоменама, ту живи стара Ана Волнер, не растављајући се ни у својим последњим данима од старих кола у којима је провела најлепшу младост. На почетку сваке године она даје

прогнозу времена, у којој се још никада, за четрдесет година, није преварила.

— Не знам кад ћу умрети — каже она. — То нико не зна. Али, какво ће сутра време бити, то вам могу поуздано да кажем.

Сасвим природно, варате се ако мислите да старици стоје на расположеној ноћи телескопи који су открили многе тајне далеке васионе. О милијардама мртвих светова у свемиру, који су од нас бескрајно далеко, о тренерским звездама које ће око једва уочити на небеском своду у ноћима без месеца, а чији зраци путују до нас хиљадама светлосних година, и о многим тим још неслућеним тајнама, стара Ана Волнер исто тако мало зна као и неко ко још није имао у рукама ни најосновнији уџбеник из космографи-

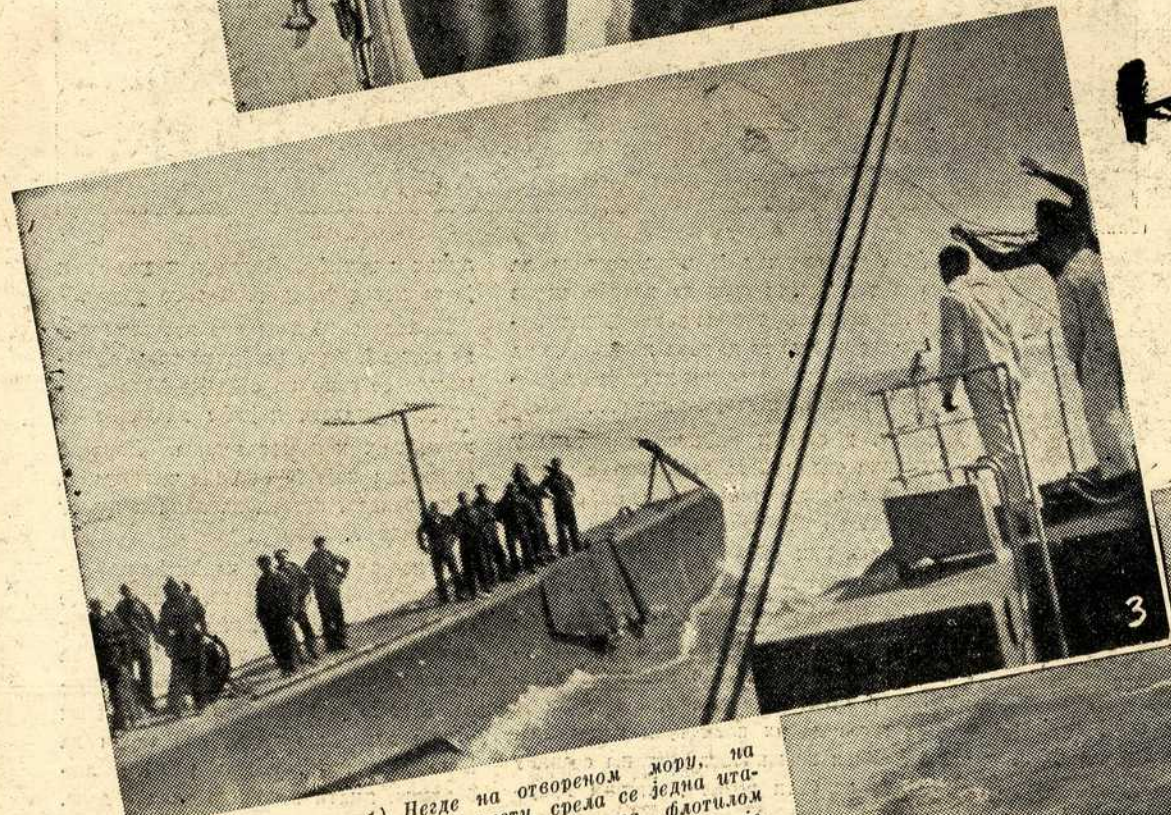
Подморнички рай:

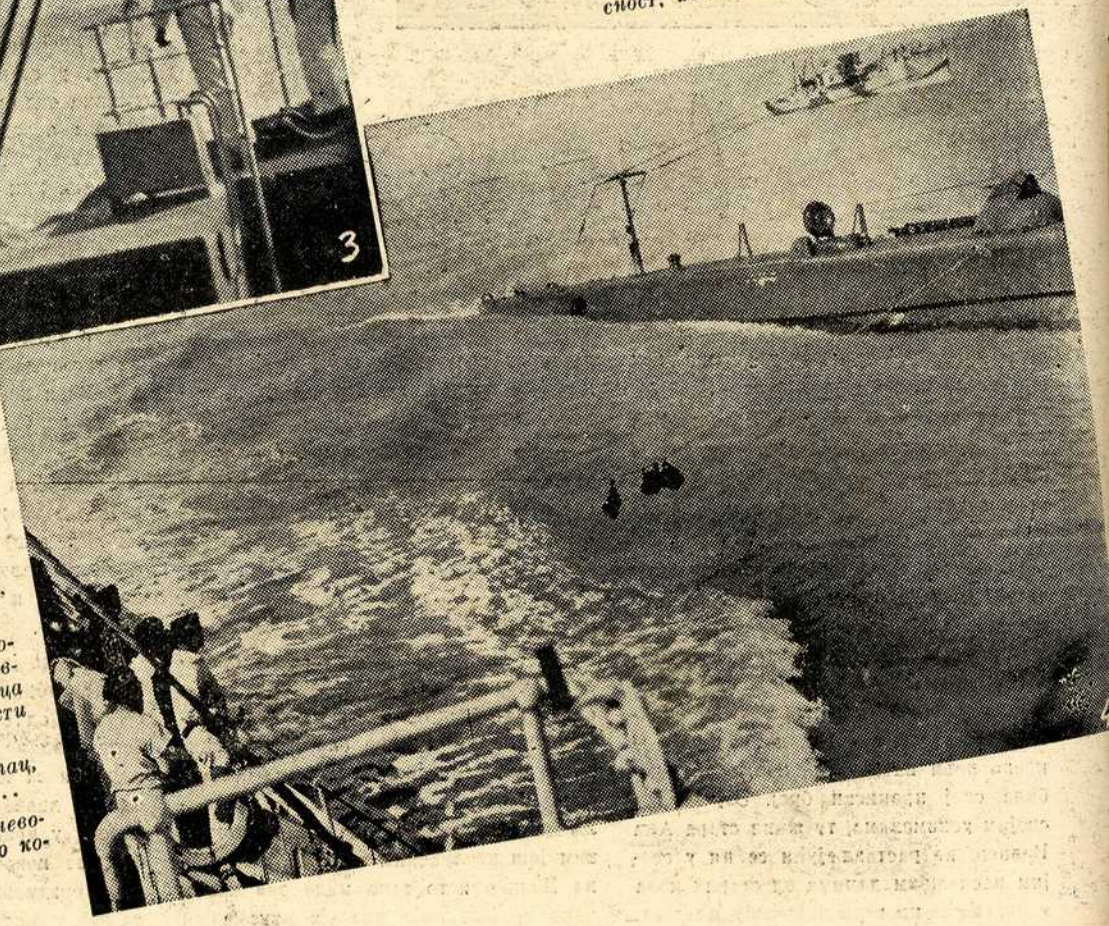
Снабдевање на ичџини...

нопа, али се ни торбе не враћају празне. Увек се у њима нађе по која боца квантија, слатког италијанског вина, којом посада подморнице жели да почасту другове са миноловаца.

5) Подморница жури путем брзином, а под њом је море дубоко преко 3000 метара. Али услед терета леда покварила се антена радиостанице и грабри морнар, не осврћући се на опасност, тита да је журно оправити.

- 1) Негде на отвореном мору, на уговореном месту, срела се једна италијанска подморница са флотилом немачких миноловаца. Подморница је, за време свог вишенедељног пута потрошила сву своју муницију и провијант. Командант миноловаца примио је саопштење од подморнице да је посада остала без хране. „Крећемо протиа астра! Држите правац овамо!“, одговорио је командант миноловаца.
- 2) Подморница је стигла до миноловца. Другови по оружју се поздрављају. Али хлеб добачен са миноловца пао је у воду. Ствар се мора извести другачије.
- 3) Са миноловца је добачен конопца, који је везан за кулу подморнице...
- 4) Практичан проналазак за невољу... Торбе с храном клизе преко ко-

6) Најбољи крмари управљају дубинском крмом за време борбе. Подморница мора тада да држи сталну дубину и нарочито да се чува да не испалеженог торпеда не избије кљун подморнице на површину, јер би тиме до крмара, држи спреман, у руци штоперичи.

7) Пред самим обалама Сједињених Америчких Држава бесни подморнички рат. Немачка подморница капетан-лојтнанта Леман-Виленбрука потопила је у једној војњи 20.000 бруто регистар тона, поред осталог и овај велики амерички брод-тенк који гори на пучини.

8) Подморница јунака подморничког рата капетан-лојтнанта Крауса враћа се у базу. Многобројне заставице са исписаним бројевима јављају из далека да је подморница имала добар лов.

5

6

7

8

(Fotos: Belgrader Bildagentur)

...и америка

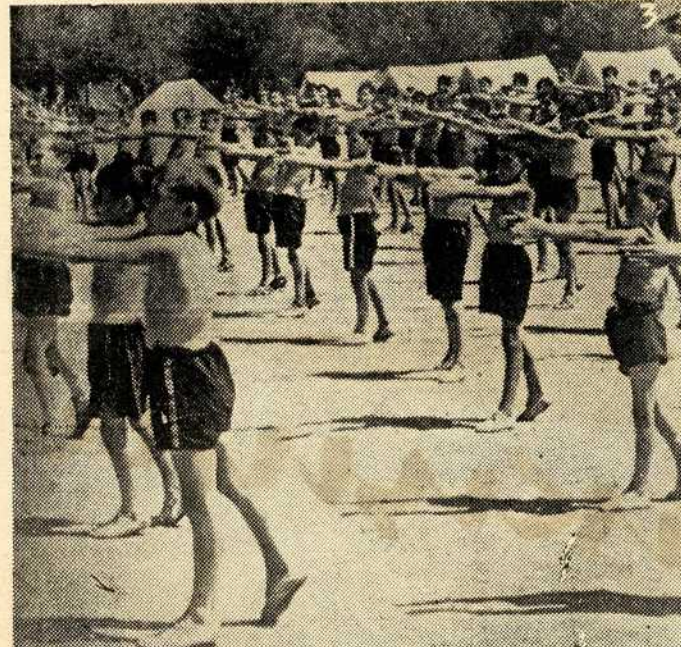

1) Шпанска оmlадинска организација, која је пре неколико месеци прославила 8-годишњицу свог оснивања, одаје приликом једне смотре, пред „Пирета Алкар“ у Мадриду, пошту свом оснивачу Жозе Антонију Рибери, који је погинуо у шпанском грађанском рату.

(Fotos: Belgrade, ...)

ШПАНСКА ФАЛАНГА

2) Смотра Шпанске фаланге у Сан Мартину у провинцији Авила. Фалангистичка милиција маршије испред секретара организације.

3) У најлепшем логору шпанске оmlадине. На морској обали поред својих шатора оmlадинци врше јутарњу гимнастику.

4) Чланице „Фаланге“ добровољно шију униформе за војнике шпанске „Плаве дивизије“, која се, раме уз раме с немачким војницима, бори на Источном фронту против болшевика.

Kyhe

ОД
БРАНИСЛАВА
НУШИЋА

СКЛОНЕ ПАДУ

Одреди и мене један пут претседник београдске општине у комисију, којој буде стављено у задатак, да прегледа све београдске куће, па да референте општинском одбору, које су куће склоне паду, те да се што пре поруше.

Та комисија изабере мене за претседника, и ја се врло предано одам проучавању и испитивању кућа, које су склоне паду, те и поднесем претседнику општине реферат. Овде ћу штампати само извод из тог реферата.

Бр. 1. — Мужу је 54, жени 27 година. Он стално пије будику воду, врло радо једо резанце са сиrom, чита чак и огласе по новинама и смрди сав на шпиритус и камфор.

Она је врло „држећа“, чита радо модне журнале, врло воле „ајскафе“, има и свој жур, држи и фризерку, и њена собарица мирише на резеду.

Ето, — та је кућа склона паду, и то је бр. 1.

Бр. 2. — Он је млад, а она је и млада и лепа. Он је добар чиновник, сви га хвале, али — не аванзује. Или нема среће или нема пријатеља. И њега то не љути, он чека стрпљиво да га се сете, али, у колико је он стрпљивији у толико је она нестрпљивија; она хоће да он што пре и што више аванзује.

— Треба да им кажеш, треба да им креснеш у очи, — вели ми она.

— Не вреди то ништа, — правда се он.

— Шта не вреди. Не умеш ти, али ако ти нећеш, ја ћу боме; ја ћу им све креснути. Или ћу и министру и начелнику и сваком редом.

И ено је, сад је она зашла по канцеларијама, иде од министарства до министарства, од канцеларије до канцеларије, од чиновника до чиновника. Ено је и у скупштинском ходнику, ено је по пео дан по чекаоницама, она ради и рукама и ногама за свога мужа.

Бр. 3. — И он и она млади. Узели су се из љубави. После већ малко им је досадила та љубав. Он једнако у кафани, поћу ретко долази кући; не дође на ручак, не дође на вечеру. Ако и изведе где кад жену, а он замоли каквог пријатеља да је забавља.

Она по цео дан сама, или чита нешто или шета по Калмегдану, једна ако се нађе где који од његових познаника, да проговори с њом реч и две.

Па онда, о њему слуша свашта; те не знам код кога је био, те не знам с ким се забављао, а она једнако сама.

А самоћа је и калуђеру досадна. Ето — и та је кућа склона паду.

Бр. 4. — Он је честит и ваљан и познат и поштован. И она га је сама поштовала кад је пошла за њега. Али, он се сувише занео својим позивом. Завуче нос у књиге, или пише или иде по конференцијама, а жене се сети, кад му треба угрејати чигљу да мете на стомак, или кад му треба подгрејати воду, да сече жуљево.

Она чисто незна кад је боље за њу, да ли кад је код куће или кад није код куће. Кад није код куће, она као очајница, не зна ни с ким ће да проговори. А кад је код куће, он нервозан, туробан, цандрљав, или гледа само свој посао а за њу и не зна да постоји.

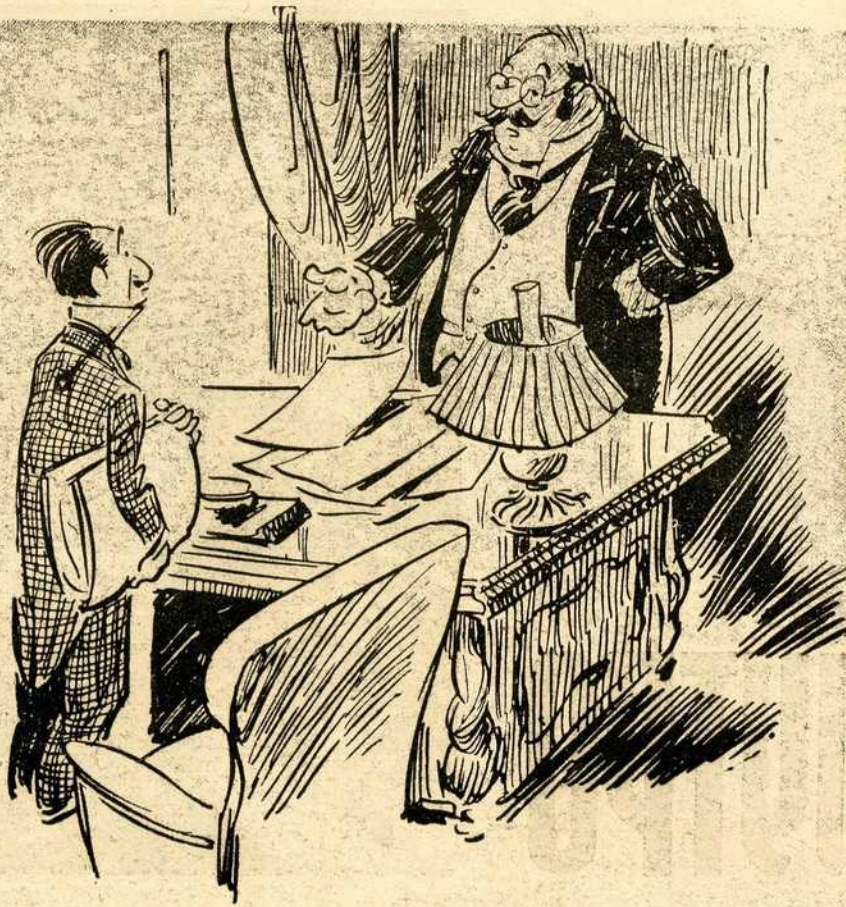
Она ће морати једнога дана да тражи себи накнаде; она ће морати проговорити, мораће се побринути да неко и о њој поведе рачуна.

Ето — и та је кућа склона паду.

Бр. 5. — Она је весела и живахна, а он има малу плату. Она се меша са светом, а он има малу плату. Њој је потребно да је лепо обучена, а он има малу плату. Она мора и на забаве и на концерте и у позориште, а он има малу плату. Њој је потребно летићи и у бању јер је „нервозна“, а он има малу плату.

Ето — и та је кућа склона паду.

И тако даље, и тако даље. Ово је само извод, а у моме је реферату изнето 279 кућа, које су склоне паду.

И замислите толики мој труд, па узалудан. Господин Претседник је бацно мој реферат у архиву. Он вели да га нисам разумео. По мишљењу Господина Председниковом, оне су куће склоне паду, где су зидо-

ви попустили или се темељ пољуљало.

Ја ипак остајем при своме, да сам ја Г. Председника добро разумео, и да сам нашао које су куће склоне паду.

Историске и друге анекдоте

СТОЈАН ПРОТИЋ

Кад је Стојан Протић први пут постао министар, прионуо је својски на посао и радио без одмора.

Као што оно обично бива, већина познаника и пријатеља почели га тражити и долазити му да га моле за ово или оно. Међу тим његовим пријатељима био и неки Нићифор. Сензал, који је долазио два-трипут, али ништа није тражио ни за себе ни за другог. Кад је дошао и четврти пут и повео разговор, упитао га Стојан:

— Моје Нићо, ти ми долазиш већ по четврти пут а ништа не тражиш?

— Шта ћу тражити? Радим лепо, имам свега, него дођем тако да се по-саветујем о реформама што ћеш их изводити. Видиш, ја би' ово овако, па ово овако па ово опет овако — и набројао Нићифор Стојану низ реформи.

Стојан га слушао, гледао, мешкало се, па кад пријатељ завршио, рекао му:

— А ја да сам. Нићо, на твом месту ја би се пре свега узбудио. Обријао бих се, ошишао, окупао, сасекао нокте и онда, кад би ту реформу извео, настабио би свој сензалски посао.

ПАРЧЕ СУПЕ

Змај Јован Јовановић био је неко време управник чувеног српског „Теклијанума“ у Будимпешти. Једном приликом дошао је славни наш песник Лаза Костић у Будимпешту и Змај га позвао на ручак. Али, на своју секирацију! Лаза не би био Лаза, а да не закасни. Подне већ давно превалило. Једва га у неко доба приметити госпа Ружа како иде кроз дворште. Наредила је одмах куварици да закува супу. Међутим Лаза прво отишао у једну собу да, по свом ста-

ром обичају, пред ручак мало прогимнастише. А кад је стигао горе, супа је са резанцима била толико густа да већ није нимало личила на оно што треба да буде. Може се мислити како је било доброј домаћици!

Најзад су сви сели за сто. Змај је сипао себи супу, а затим додао чинију суседу и додао: — *Дел. от-сеши и ти парче супе!*

СРЕМАЦ И ДРАГУТИН ИЛИЋ

У српско-бугарском рату у војсци краља Милана Сремац је био добровољац са Драгутином Илићем. Добили су на несрећу лоше коње. Јашући из штале. Сремац је одмах видео да добро бити неће. Зато се мало уздигао, дохватио рукама стајске вратнице и пустио парина да му оде испод ногу. Висећи тако у ваздуху Сремац је спазио Драгутина како је треснуо о ледину. Сетивши се Букекафала, коња македонског краља Александра Великог. Сремац је довикнуо Драгутину:

— За тебе ће бити мала читава Македонија!

ПЕТАР КОЧИЋ

Седио Петар Кочић пред кафаном „Златна славина“ с једним другом и вајка се како му се никако не да по овој врћини да пише.

Наилази мали келнер и чисти сто. — Слушај ти, мали! Или ти овако, по плочнику у сваштарницу, па ми купи за десет пара кресавица. — рече Кочић лечку.

Лечко га погледа и одговори: — Кажите ви то мени српски, не знам ја турски!

— Е, кад то не знаш, онда ми донеси стакленку свеже воде. — поново му се обрати Кочић.

— Опет ви турски! Не знам ја тај језик, господине! — опет се олупре лечко.

— Па дај ми чашу тазе воде, човече. — рече Кочић смејући се.

— Тако брата, говорите српски. — рече лечко и оде.

ЉУБА НЕНАДОВИЋ И ЖЕНИДБА

Нека млада и весела учитељица била отпуштена из службе што је без одобрења напустила место и отишла на неколико дана у бању са офици-

рима из свите кнеза Милоша, а општина о томе известила министра. Учитељица се пожалила Љуби Ненадовићу. Овај, видећи је младу и лепушкасту, стане је наговарати да се уда:

— Ви сте девојка млада и лепа, вама то неће бити тешко.

— Па лепо, узмите ме ви!

Љуба се мало збунио, а затим одговори:

— Е, господине, мој се отац као прота двапут женио. Зато сам се за рекао да се не женим ниједаред!

Тако се Љуба искобелао из незгоде у коју је лакомислено упао.

БЛАГО ИСПОСНИКУ!

Владика Храпиславу лекар забранио да отпусти ускршњи пост. За ручком владика, пред којим се пушило пилеће печење, рече свом придворном калуђеру:

— О благо теби Варнаво, када можеш да постиш! Благо теби!

А отац Варнава, чији је нос голцао мирис од печења, морао је да свим знацима показује како нарочито ужива што може да једо — празан постан пасуљ!

WWW.UNILIB.RS

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

ЈУТРО

Просечни гледалац једног позоришта сматра разумљивим по себи да у вече гледа позорницу сјајно опремљену. И то не само да се певачи и певачице, глумци и глумице појављују у лепим и стилским костимима, него да целокупна позорница и сав технички апарат функционише без грејке и замерке у служби уметничке радње. Он и не зна колико муке и труда треба да се све ово доведе у ред и склад. То може да зна само онај коме се пружи прилика бар једном да заври „иза кулиса“, или чак у подрум и на тапан једног великог модерног позоришта.

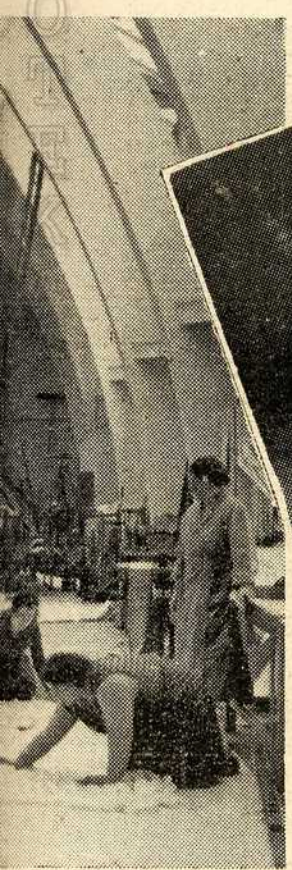
Док је гледалиште преко дана пусто и празно, у осталим просторијама велике куће, која се зове позориште, влада од раног јутра велика живост. Тамо је све у послу. Ради се не само у просторијама где се врше пробе и држе дискусије о приказивању неког комада између стручњака свих врста и степена, него можда још више у радионицама која припадају позоришту. То су у првом реду велики атељен сценографа, сликара, позоришних архитеката, затим у гардеробама и кројачким атељејима, а још више у машинским просторијама и кантинама.

Тек пред вече рад „иза кулиса“ мало се смирује. Али тада почиње живот иза саме гвоздене завесе. Радионице дотерују позорницу, у гардероби стижу глумци, а на каси се продају карте на велико. И тек око осам часова, кад зазвони звонце које јавља почетак увертире, а „распродата кућа“ чека једно уметничко уживање, тада тек они који су преко дана радили у позоришту — виш неколико стотина радника и намештеника — одлази својим кућама, поске једног напорног али плодног радног дана. Наша серија слика приказује рад тих „малих и непознатих“, који ипак много доприносе успеху дела које се даје на позорници...

... ДАД

(Fotos: Europa Sonderdienst)

...И ВЕЧЕ

у берлинској опери

- 1) И опера има свог цинелара. Његова је „надлежност“ да оправља, крпи и дотерије много стотина пари разноврсних цинела.
- 2) Кројачице кројачког атељеа Берлинске опере морају да буду упућене у моду свих времена и народа. Оне подједнако морају да знају да скроје и костим за „Кармен“, Елзу из „Лоенгринга“, Грету из „Фауста“, као и јутарњи кимоно за „Мадам Ветерфлај“.
- 3) Позоришни сликар на послу. Из великог броја цртежа, скица и модела сценска слика добија свој коначни изглед.
- 4) „Мајстори“ међу собом. Дојен немачке оперете Франц Лехар у разговору са генералним интендантом берлинске опере Вилхелмом Роде. Њихов разговор се свакако односи на музичко извођење дела чије приказивање претстоји.
- 5) У великим светлим просторијама сликарско-сценографи праве кулисе које ће да одушевљавају позоришну публику.
- 6) и 7) Вечерња претстава у позоришту крунише рад свега особља, и оних малих непознатих у радионицама и атељесима и оних на позорници, које награђује пљесак публике. Један двобој за руку лепе девојке из комада „Јоан де Зариса“ и заноена слика игре лепих робинџица (балет Понде Покорни, бечка држ. опера) из истог комада.

У својим последњим данима нестални април још једном се патмурио. Небом се вуку мрачни, сиви облаци. Дрвеће је већ пролистало, али ми подрхтавамо од хладне кишице која оба-вија у измаглици земунски аеродром. Тачно, скоро у минут, појављује се авион који чекамо из безбојне магле, спушта се и зауставља пред аеродромском зградом.

Малобројни путници излазе из авиона. То су официри, неколико господе у цивилу и, за чудо, међу њима и једна дама. То је Хели Финкенцелер, славна немачка филмска глумица. Због ње смо и ми тога кишног априлског дана и дошли на аеродром. Сви је познајемо са филмског платна, али за нас, Берлинце, она је поред тога још и „наша“. Ми знамо да је она, колико још јутрос, седела у друштву свог мужа, такође глумца, Вила Дома, и свог малог синчића за доручком у — Берлину. У подне је стигла овамо, к нама, поподне ће већ пити кафу у Солуну, а вечера је чека у — Атини.

Двадесет минута остало је за нас. Онолико колико овде чека авион, колико је потребно да се путници мало поткрепе и освеже. И Хели Финкенцелеровој је ово добро дошло. Путовање није било најбоље. Ветар је био „шљив“, Хели је мало бледа и први залогаци јој очигледно не пријају најбоље.

— Право да вам кажем, најрадије бих да продужим пут возом, каже она. Претставник организације „Снага кроз радост“ и њен пратилац од филмског предузећа „Тера“ узбуњивше се. — Немогућно, милостива госпођо, апсолутно немогућно. Први воз за Солун полази тек сутра, а стиже у Солун тек прекосутра. Сем тога, богзна какве су везе. Па чак и ако има везе, до Атине је још далеко. Стварно је немогуће...

Хели Финкенцелер на земунском аеродрому.

(Foto: V. Peters)

Популарни немачки глумач Вила Дом са својом савременицом филмском глумицом Хели Финкенцелер и синчићем Михаелом у свом домаћем кругу у Берлину.

Хели Финкенцелер на земунском аеродрому

Сада су на реду завршни призори, који се одигравају у Атини. Једном речи, филм уздуж и попреко Европе.

Ту су нас прекинули у разговору. Виши наредник старог војничког држања појавио се за нашим столом. Препознали су филмску глумицу.

— Опростите, милостива госпођо, смем ли да вас замолим да се потпишите у књизи за уписивање нашег аеродрома?

Хели се потписује између два залогација, у разговору.

Виши наредник још стоји, мало збуњена лица.

— И онда, још једна молба, више личне природе... Један аутограм за мене... Онако, за успомену...

И његовој се жељи излази усусрет.

Разговор о филму се наставља. Госпођа Финкенцелер тврди да ће филм бити ванредан. Режиер Рабеналт је мајстор у приказивању разних средина. А овде се баш истичу разлике између две разне средине, између света војника и света позоришта. Обале Атлантика и балканске планине кулнсе су овога филма. Давно минула времена оживљују у филму, рецимо у сцени кад позоришна трупа игра на позорници једног старог грчког позоришта под

ведрим аптичким небом за немачке војнике. Једном речи, задаци, који очекују и глумце и режиера у овом филму многострани су, разноврсни и пуни дражи...

Разговор је у пуном јеку, Хели Финкенцелер одушевљено прича о својим улогама, о весељу што ће видети Атину, кад нас прекиде груби глас звучника. Треба да се путује даље.

Цвеће, рукавице, ручна торба и кофери грабе се у журби. Хели Финкенцелер изгледа још мало уморна, али на лицу јој је онај стари, љубки осмејак, којим се осмехује кад се на њу упери камера.

— Ах, како би хтела да и Београд погледам! Али дужност је дужност! „Ратно позориште“ зове...

Последњи стисак руке.

— Много среће и успеха! Три мотора велике машине заглупно брује. Стартер даје знак за полетак. Хели Финкенцелер маше нам руком с прозора, свом својом шармантношћу, природно, неизвештачено...

А онда је велика машина полетела. И са њом и Хели Финкенцелер која хита далеко на југ, на своју нову дужност.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Навикавање деце

на истину

НЕ СМЕ СЕ ПОСТИЋИ СИЛОМ НИ ГРУБОШЋУ

„Шик“ и апартан пролетњи ансамбл од меког штофа. Хаљина од два дела: сукња богатог звонкастог кроја, блуза у облику припијене јакне. Преко тога пребачен капут од карираног штофа. Целина је изванредно успела и несевакидашња. (Fotos: Belgrader Bildagentur)

За Чарно пролето

Како да

ПРЕПРАВИТЕ ВАШУ ХАЉИНУ

Практичној жени то питање не пада тешко. Она ће пажљиво прегледати своју прошлогодишњу гардеробу и после кратког размишљања одредити шта се може направити и обновити. Прошла су времена када се могло куповати све што је потребно. За све што треба да купите мора се имати и одобрење и стрпљење.

Женски свет треба још нешто да вна: све што се затекло од пре рата ма колико било ношено, још увек је боље него материје које се сада продају. Зато наше даме ни мало нека не очајавају, што су их прилике натерале да направљају и боје своје старе хаљине.

Треба погледати последње модне журнале. Ту се најбоље види да је скоро свака хаљина комбинована од две материје. Главно, мора се водити рачуна да су боје у складу. Извесна хармонија, поред све слободе комбинација мора се одржавати.

Има много начина комбиновања. Све зависи од личног укуса и уметности. Јако можете и сами да прекројите хаљину или да измените поједине делове. Довољно је да се управљате према ранијем кроју. Са мало пажње или помоћу готовог кроја можете много уштедети.

Ако имате времена погледајте излоге с готовом конфекцијом. Изложене хаљине даће вам тачан правац. Има врло укуских хаљина, али најалост цене су сувише високе за скромне могућности. Ваш због тога помучите се сами. Стара хаљина и једна изношена блуза увек спретно комбиноване, даће вам хаљину коју ћете моћи понова и с љубављу да посите.

Савршено укусан и апартан пролетњи капут од сивог штофа са уметнутом бордиром од пругастог штофа.

Деце лажи стварају родитељима велике бригае. Мајке се често питају: Шта је то са мојим дететом? Ја никад нисам лагала, мој муж говори увек истину, а, ето, наше дете лаже! Пријатељи дају разне савете, и на крају, сви ти њихови савети могу да се поделе у две групе. Једни тврде да се лаж може искоренити доследном строгањом, други, напротив, препоручују благост и стрпљење с претпоставком, да ће годинама све те лажи нестати. Али ово питање није тако једноставно па захтева да утврдимо шта је у ствари деџа лаж.

Цео људски живот је само жеља да што више постигнемо и успемо у ономе чега немамо. Колико пута дневно изговорите: „Хоћу“. Колико пута дневно зажалите што ово или оно нисте постигли. „Хтети“ иде с нама кроз цео живот и прати нас све до гроба. Дете хоће и жели све на шта наиђе, али живот ће га током времена научити шта је остварљиво а шта не. Лаже зато што га његова жеља гони да оствари и такве прохтеве који су за њега неостварљиви.

У ДЕТЕТУ ЈЕ УРОБЕНА ЛАЖ

Дете од најранијег детињства има склоности ка лажи. Родитељи треба да утврде кад дете говори с истинским жаром и одушевљењем о стварима које се уопште нису догодиле а које би оно желело да се остваре. Дете још нема развијено осећање мере, код њега не постоји равнотежа између „хоћу“ и „нећу“ и „не смем“. Зато је потребно да дете сазна на време шта је могуће а шта не.

Даљи ступањ у лажи долази онда кад дете осети да је постигло извесан успех помоћу обмањивања и лажи. Овде већ дете говори свесно неистину. Још увек нема осећања да је згрешило. Напротив у његовој лажи постоји извесна количина довитљивости и радости што је успело да пронађе погоднији пут.

Свакако се питате: кад дете почиње да лаже и докле траје она невина деџа лаж? Почетак неvine деџе лажи каткада не пада још у доба кад оно почиње схватати, хтети и говорити. Друга лаж се испољава онда када је интелигенција детета дошла до тог ступња да оно осећа да ће успети у некој жељи и помоћу лажи.

То обично бива око 3—4 године. Та-

да се обе лажи узајамно допуњују, дете интензивно осећа, жели, веома бистро и пажљиво посматра све око себе.

У овом сплету карактерних особина морају се родитељи добро снаћи, јер у ово доба могу, и поред најбоље воље, да учине неку васпитну грешку.

РОДИТЕЉСКЕ НЕДАЉЕ

Извесни родитељи су несрећни што њихово дете лаже, али при том не праве разлику о каквој се лажи ради. Моле, прете, кажњавају... И ту, код извесних карактера, настаје нежељени обрт. Јер дете, које је до сада лагало заиста невином лажи, не схвата у чему лежи његов грех, и из страха од казне или строгог укора, почне да доказује да говори истину. Самим тим долази у ситуацију да лаже неморалном лажи.

Ако је дете кажњено за преступе које оно не схвата, ствара се у његовој душевној области извесна упорност која није последица његове љутине или рђавог карактера, већ последица свих хаотичних сила које су настале у оном тренутку, када је у његовој души поникло велико питање: „Зашто сам кажњен?“ То је донекле одбранбено средство против спољашњих утицаја.

Та деџа упорност забрињује несрећне родитеље и они на силу одговарају силом. Ово пак води дете у сферу свесног отпора или осећање мање вредности, страха пред казном и осећања слабости. Скривити не значи поправити. И због тога питања „одвићи“ не може се решити наглим и општрим мерама, него непрестаним увођењем детета у реалност и поучавањем у прави час о моралним основама људског друштва.

Други тип родитеља оправдава невину деџу лаж, али пропушта момент кад дете почиње да лаже из довитљивости. Ово откривење бива често примано од стране родитеља с поносом због довитљивости детета. И кад убоги родитељи схвате своју грешку, дете већ има своје самосталне погледе на живот, који су сасвим друкчији од оних које проповеда закон о моралности и поштењу. Његова интелигенција иде само у правцу онога, како ће најуспелије и са најмањим напорима обманути своју околину. Без осећања поштења, ненавикнуто отпочетка на солидан рад, у животу ће то некадашње дете често долазити у сукоб са законом.

НЕОПХОДНА МИРНОЋА

Родитељи који су способни да разумеју душевна стремљења детета, смешиће се стрпљиво над његовом фантазијом, постепено и не приметно указиваће му на живот онакав какав је у ствари, и притом, својим личним примером и поучавањем (не на силу) природним путем учланиће га у људску заједницу. Лаж је доказ слабости. За слабост дете није одговорно. Задатак људског друштва је да ове слабости схвати пре као предмет лечења, а не као предмет кажњавања. Зато је потребно да родитељи очувају потребну мирноћу, али да буду стално на опрези.

Имајте стално у виду да дете не почиње да лаже свесно! Зато се трудите да одгајате јаке и свесне јединке.

И.

Болеро — њеново у моди

У ствари та мала јакница није већ годинама изишла из гардеробе модерне и практичне жене. Болеро савршено допуњује сваку а нарочито штофану хаљину. Слобода у погледу кроја и бирања боје болеро је велика. Млада девојка изгледаће још млађа ако комбинује хаљину са болеро-јакницом. Још више ће истакнути своју виткоћу и младост. Само треба бити уметна и практична и изабрати боју коју може носити уз све хаљине од штофа. Најбоље је да прилагоди болеро ципели и ташни. Тако обучена биће увек „шик“ а омет скромно и укусно одевена.

Госпође,

НЕГУЈТЕ СВОЈУ ЛЕПОТУ

Нега лица

Не претерујте са шминкањем. Свака жена има нешто особено у својим цртама, у свом изразу. Трудите се да то истакнете, а никако да уклоните. Сувише нашминкана жена губи свој индивидуалан израз, она постаје слична осталим, које употребљавају шминку у истој мери.

Лежете ли у постељу без претходног умивања? Ако сте то до сада чинили, од сада прекините с том погрешном навиком. Због те небрижљивости квари се кожа вашег лица јер не дише, и ваша кожа губи своју белу.

Ако се колебате, због недостатка времена, да ли да се умјете или да ставите пудер, одаберите свакако оно прво. Жена мора да буде чиста, и у томе је њен успех.

Да изгледате свежи

Свежина је први услов да жена буде лепа и допадљива. Ставише; свежина се претпоставља строгој, озбиљној, хладној лепоти. Жене чине неопростиву грешку, кад дозвољавају да им се тај највећи адут изгуби. Свеже, одмерено лице право је задовољство свакоме естети. Не мора жена да буде претерано румена. Руменило не долази увек од здравља. Има црвенила

које много више жени штоди него што јој иде у прилог.

Ако желите да останете што дуже свежи, најбоље вам је сретство свел ваздух и зеленило. Шетња је одувек чинила жену гинкијом. Уопште равномерно, умерено кретање.

Затим исхрана. Жена мора много штошта да жртвује својој лепоти. Има много чега што је дозвољено човеку, док жена треба и мора тога да се одрекне. Алкохол, дуван и дуга ноћна седења треба избегавати што више. Купања нарочито туширање одлична су средства. Треба пустити млазеве воде да вас преливају пуном снагом. То с временом очвршава тело, јача мишиће. Жена нарочито мора и треба да води рачуна о очним капцима. Ту се најчешће испољава умор. Никаква косметичка средства не могу да сакрију и маскирају увелост очних капка. Препоручљиво је да се стављају преко ноћи масни кремове и да се врши мала, лака масажка.

Госпође, ако желите што дуже без обзира на године да останете свеже и допадљиве, придржавајте се ових савета. Свежина је пола ваше лепоте дакле половина вашег најважнијег оруђа.

Десно — Елегантна млада девојка посматра укусну ципелу са сламним ђоном на својој ноzi. Ципела се не разликује од осталих ципела, лака је и пријатна.

Врло укусна и „шик“ ципела од браон и беж тифтина. Дебео ђон направљен је од грубо исплетене сламе. Ципела се потпуно прилагоди ноzi и не пропушта влагу.

(Fotos: Europa Sonderdienst)

Мало истине о женама и мушкарцима

Свака жена има највернијег мужа, најпаметнију децу, највећу секирацију са послугом, најбоље куварске рецепте, најјефтиније изворе за куповине — али ниједна нема ништа да обуче.

*

Мушкарци знају колико има литара воде у океанима, колико година ће још трајати док не настане ледено доба, дали ће хартије од вредности екскити, како треба решити социјално питање, али не знају — шта да поклоне својој жени о рођендану.

*

Свака жена жели да јој се муж не диви другим женама, да увек каже да је њена кујна најбоља на свету, да проведе вече само у њеном друштву, да не пуши сувише, да јој даје довољно новаца за домазук, да је сматра најштедљивијом женом, да јој никад не противуречи, да стрпљиво саслуша њена вајкања на послугу, — али не жели да њеног мужа сматрају панучарем.

Зовиш њивост
и моги

Пут Дамаск-Багдад ПРОНАШАО ЈЕ НАШ ЗЕМЉАК

Два пут смо пропутовали Сириску пустињу. Два пут смо доживели страховиту жегу, а затим страховиту хладноћу пустињске ноћи путујући пустим али необично интересантним пределима. И, никада се писмо упитали, ко је био онај који је први прешао и успоставио пут Дамаск-Багдад-Техеран. Претпостављало се да је то био неко од бедуина. У најмању руку неки Азијат, али никако Европљанин. Али, нашем чуђењу није било краја кад смо сазнали да је тај човек наш земљак: Алекса Полишевић. Изненадило нас је сазнање, да смо и ми принели свој обол освајању овог дела Азије.

Алекса Полишевић не воли много да прича. Али, после пете чаше вискија, бејрутска топла ноћ помогла нам је да одобробољимо нашег земљака и да га тако натерамо да проговори о успоменама којих се тако нерадо сећа.

— Ви сте, преко Сириске пустиње, путовали Нерновим колима? Почео је прво сам да нас испитује Полишевић. Не чекајући још одговор наставио је:

— Онда знајте, да сам ја први човек који је прошао овим путем, односно успоставио саобраћај од Бејрута до Багдада. Није то било тако давно. Господин Нери се интересовао за ту пругу, али је имао једног јаког конкурента, неког Француза. Обојица су тражили моје пријатељство, разуме се, због мог пријатељства с бедуинима. Овде је свет веома стваран... Не заборавите, да новац потиче из ових крајева...

— Једног дана тако, пошли смо Нери, његов пријатељ Кетани и ја да пронађемо најбољи пут за Багдад. Платио је био да се отвори линија Бејрут-Багдад. И да се одакле продужи до Техерана... Ви већ знате шта то значи... Треба ли да вам поменем велики „пајилајн“ који је прогутао милионе фунти стерлинга и који снабдева нафтом делу британску средоземну морнарицу и ваздухопловство. Сад вас неће изненадити кад вам кажем да је господин Кетани припадао Интелигенс-беврису.

— Тако смо пошли. Кетани је инсистирао да се иде преко Палмире због тога што је то древни град краљевце Зенебије, а ниуком случају због „пајилајна“ који туда пролази.

— До Багдада смо дошли врло добро. Чак нам је пошло за руком да пронађемо стари византиски пут, дело Александра Великог, али не читајте у каквом стању. Али, у Багдаду се група повећала. Ту нам се придружила једна група америчких археолога. Тако смо из овог древног града пошли у три аутомобила. Четири Американца, нас тројица и осам бедуина, делом као послуга, делом као путовође. Припекла ужасна жега. Већ после неколико часова вожње одјекнуо је звук сирене једног аутомобила: био је покварен.

Американци су предложили да се сви потрпамо у два преостала аутомобила, и да овај један оставимо на путу: америчанска посла! С њима у друштву била је и једна веома лепа дама. Целог пута настојала је да развесели ректора јерусалимског универзитета г. др. Магнеса. Али њене шале више је разумео командант Франга.

— Возили смо се брзином за коју се само зна овде: ни у Европи ни у Америци. Фаузан, један од бедуинских путовођа, непрекидно је викао да идемо северније и ја сам морао неколико пута да му скрећем пажњу да ћемо залутати. Био је лакомислен, и то је доцније морао да плати главом... Тек кад смо прешли неколико стотина километара морали смо дефинитивно да увидимо да смо залутали. Не памтим да сам икад претрпео већу жегу него тога дана. Азијатски, немилосрдно, давила нас је припека и нисмо знали да ли јаче жега долази одозго, сунчевим зрацима, или одоздо, из песка и ка-

Десно — Алекса Полишевић (у средини).

Доле — Рушевине старог града у пустињи.

мења. Усто је терен био прилично бреговит. Наши путовођи, бедуини, били су изгубили главе. Они, додуше, целу Сириску пустињу знају као свој део, али бедуин зна и. пр.: ако је на једном месту за време изласка сунца, да треба држати правац три прста у лево од сунца, да би на камили, увече, стигао у ово или оно место. Овако га збуњује брзина и он се губи потпуно.

— Било је већ давно прошло подне, кад су наша двоја кола хитала кроз бреговити терен, а већ сатима нисмо видели ни једну палму.

„Мора да смо близу Еуфрата!“ рекох једном од вођа.

„Није ова твоја машина, ваљда, сунчев зрак да смо већ на Еуфрату“. Одговорио је један бедуин.

У то смо наишли на једну нову узбрдицу. Шофер је појурио брже да савлада и ову малу препреку. Кад смо били на врху, под нама се отворила

провалија, дубока као кућа од четири спрата. Док се шофер латио кочнице ми смо већ били у ваздуху. Колико смо дуго летели кроз ваздух не би знао тачно да вам кажем, али мени се чинило да је то било страховито дуго. Имао сам само једну помисао: шта је са другим колима која иду за нама? (Ако се и она сурвају? Ако се сурвају на нас? ...)

— Са страшним треском наша су кола лупила о дно исушеног корита неке пустињске реке. Уз страховиту детонацију попуцале су гуме на точковима, али смо ипак остали живи. Можда света секунду доцније, на два метра од нас исто толико снажним ударом пала су и друга кола. Призор је био ужасан. Чак и лица окупних азијата искривила се. Пет рањених. Међу њима и Фаузан... Очи су му колутале, на устима му је била пена, и он ми је окренуо главу. Прискочио сам. Прому-

(Снимци: В. Цикота)

клим гласом он ми је казао: „Господару, опрости. Твој слуга је свему крив. Хтео је, да вас проведе кроз своје село како би га његова млада арабљанка видела у аутомобилу... Твој слуга је згрешио... опрости му ако можеш...“ Још је нешто казао али га нисам разумео. Извадио сам марамичу из џепа и покрио његово лице. Топла крв његовог лица обојила је марамичу и врели пустињски песак...

— Треба да знате да је све то било праћено једном пакленом вриском лепе америчанке, која је била под једним аутомобилом, урлањем једног бедуина кога је киселина из акумулатора опалила, а запомагањем још двојице рањених од којих је једном пуцка цеваница на два места. Спасли смо што се спасти дало, превили рањенике, али тек онда смо се нашли у једној ситуацији, из које излаз може да пружи само велики случај. Доклегод нам је допирало око није могао да се види ни један живи створ, ни једна биљка, чак ни један облак. Па ипак је требало нешто предузети, јер смо и воде и хране имали врло мало. Решили смо да нас неколицина пођемо пешине и да видимо да ли ћемо наћи неко насеље. Бедуини нам нису веровали. Тражили су да командант Франга остане с њима, како би били сигурнији да ћемо доћи по њих. То је закон Азије.

Пет ноћи и четири дана пешачили смо без хране и воде нас четворица, али никако нисмо могли доћи до резултата. Један бедуин се једва вукао. Био је на крају својих снага.

Дану смо се сакривали од сунца како смо знали и спавали смо, а ноћу смо пешачили. Најзад смо стигли у једном мало село. Ја сам извадио новац који сам имао и бацно га урођеницима у сусрет како би стекао њихово поверење, а уједно сачувао живот. Доцније смо сазнали да смо стигли у насеље Сухни. На нашу срећу бедуини, становници Сухниа, били су не само питоми него чак и љубазни. Ту смо остали један дан и тек тад нас је савладао умор. И после једног буча од 24 часа, ми смо били донекле опорављени. Тада сам са једног крова у даљини видео неку групу људи. Учинило ми се да су војници. Узео сам пушку поглавице и опалио у ваздух. Одред нам је пришао и са радошћу смо могли констатовати да се нисам преварио. Из групе од 13 људи издвојно се један подофицир:

— Јесте ли ви господин Полишевић?

— Јесам. Откуд знате за мене? ...

— Ваши другови су спасени... Наоставио је даље официр. — Командант Франга ја видео неке типе како лете према северу. Тај смер је за ово годишње доба необичан и Франга је пошао према северу. Врло близо је наишао на воду, на реку Еуфрат.

Тако је откривен пут Бејрут-Багдад-Техеран. После овог догађаја мени се Азија толико згадила да сам отпутовао за Париз, и дуже времена о Азији нисам хтео ни да чујем.

Лево — Вече на Тигрису.

Богољуб Цикота

ОМЛАДИНА

И поред ратних прилика Хитлерова омладина стално одржава срдачне везе са омладином свих савезничких и пријатељских држава. Стално се организују конгреси не само омладинских организација из целе Европе, већ их посећују и млади гости са Далеког Истока да би измењали мисли са својим немачким друговима. Долазе да се договоре о културној и спортској сарадњи у будућности, да свим својим младим снагама узму учешћа у стварању Нове Европе.

Ових дана баш састаје се омладина скоро целе Европе са својим најбољим претставницима који се боре на Источном фронту, у велики студентски конгрес у Дрездену.

Затим треба поменути велике спортске приредбе које се одржавају за време рата, у првом реду лакоатлетска такмичења у Штутгарту између италијанске омладинске организације и Хитлерове омладине.

Још више треба да се истакну међународне зимско-спортске свечаности у Гармиш-Партенкирхену, где се није такмичила само немачка и италијанска омладина, већ су узеле учешћа и омладине Норвешке, Мађарске и многих других европских земаља.

Најзад треба поменути и свечаности у Вајмару, на којима је у великом броју узела учешћа и норвешка омладина.

Хитлерова омладина радо узвраћа те пријатељске посете. Њен је нарочити задатак да посредује и преноси немачку културу у све земље које према њој гаје пријатељска осећања. У том смислу предузело је пре кратког времена Моцартово певачко друштво Хитлерове омладине из Берлина ванредно успелу турнеју по Италији.

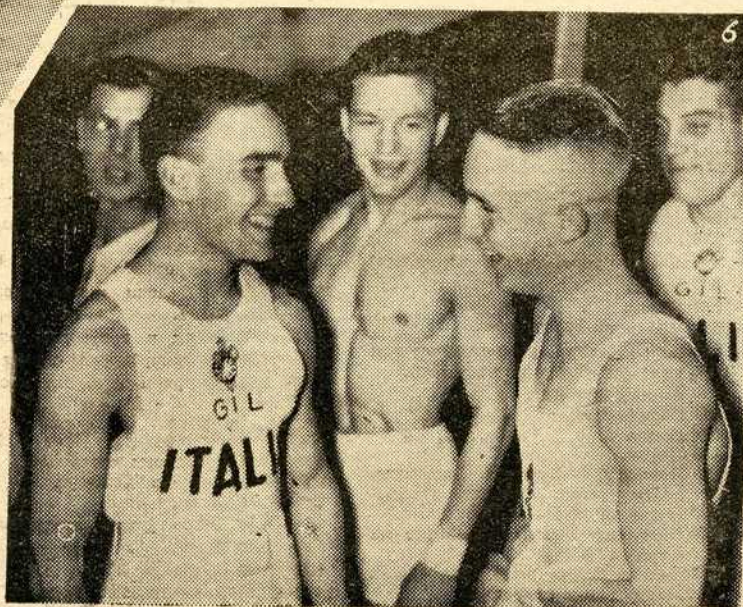
Међусобно разумевање омладинаца свих земаља и узајамно поштовање које гаје једни према другима, најбоља је веза за трајно пријатељство између Немачке и осталих земаља које се стално продубљује.

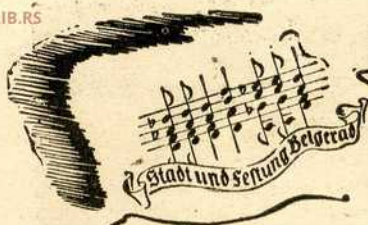

(Fotos: Belgrader Bildagentur)

- 1) Горда Шпањолка у раскошној шпанској народној ношњи, у друштву својих норвешких и јапанских другарица.
- 2) Ко ће да победи? Млади Маџар поред својих словачких и немачких другова у спорту прати пажљиво ток утакмица у Гармишу.
- 3) Тројица који су се случајно срели. Са живим интересовањем проучавају они нишан на пушци свог италијанског пријатеља.
- 4) Спортске приредбе учвршћују још више пријатељство. На зимско-спортска такмичења у Гармиш-Партенкирхену послала је и Норвешка своје претставнике.
- 5) Младе Италијанке, чланице фашистичке омладинске организације, у веселом разговору са женским „водићима странаца“ БДМ разгледају Штутгарт.
- 6) Немачки и италијански спортеки нараштај мери своје снаге у племенитом такмичењу за првенство у лакој атлетици у Штутгарту.

Недељни програм

БЕОГРАДСКЕ РАДИО-СТАНИЦЕ

НЕДЕЉА, 10 МАЈ

- 5.00—6.15 Другарски позdravi.
- 6.15—7.00 Јутарњи концерт.
- 7.00—7.15 Вести.
- 7.15—9.00 Јутарњи концерт из града и тврђаве Београд.
- 9.00—9.20 Вести.
- 9.20—10.00 Преподневна музика.
- 10.00—10.30 Свечани час.
- 10.30—11.45 Празнични концерт.
- 11.45—12.00 Недељни преглед.
- 12.00—12.05 Прелиставамо програм.
- 12.05—14.00 Свира Мали радио-оркестар под управом Феодора Селинског.
- У међувремену:
- 13.00—13.05 Саопштења.
- 14.00—14.20 Вести.

- 17.00—18.00 Свира и песма са Балкана.
- 18.00—18.15 Дневни преглед.
- 18.15—18.45 Чујеш ли песму виолине?
- 18.45—19.00 Преглед дневне штампе.
- 19.00—19.30 Час немачке народне групе.
- 19.30—19.45 Пева Хајрих Шлуснус.
- 19.45—20.00 Часкамо о спорту.
- 20.00—20.20 Вести.
- 20.20—21.00 У ноћи је зазвонио телефон...
- 21.00—21.45 Позdravi моје лепо девојке са Рајне.
- 21.45—22.00 Београдски млади стражар.
- 22.00—22.20 Вести.
- 22.20—24.00 Често се свира, јер се радо слуша. Свира Радио-оркестар за игру под управом Отмара Хофера.
- 00.00—1.00 Позdravi за фронт и отаџбину.

- 12.05—13.00 Свира Забавни радио-оркестар под управом Ф. Седлачека.
- 13.00—13.05 Саопштења.
- 14.00—14.20 Вести.
- 14.20—15.00 Пауза.
- 15.00—16.00 Извештај Врховне команде, кратке вести, извештај о водоостању и забавна музика.
- 16.00—16.05 Извештај Врховне команде на српском језику.
- 16.05—17.00 Од Рајне до Дунава.
- 17.00—18.00 Српска народна музика. Изводи: Народни радио-оркестар, Радио-хор и солисти.
- 18.00—18.15 Дневни преглед.
- 18.15—18.45 Од саксофона до ксилофона.
- 18.45—19.00 Преглед дневне штампе.
- 19.00—19.30 Час немачке народне групе.
- 19.30—19.45 Пева Злата Ђурић.
- 19.45—20.00 Из савремених догађаја.
- 20.00—20.20 Вести.
- 20.20—21.45 Све има свој крај.
- 22.00—22.20 Вести.
- 21.00—21.45 Београдски млади стражар.
- 22.20—23.00 Мајстори немачког језика, мајстори немачке музике.
- 23.00—24.00 Ноћна музика.
- 00.00—1.00 Позdravi за фронт и отаџбину.

- 7.15—9.00 Добро јутро, драги слушаоци!
- 9.00—9.20 Вести.
- 9.20—12.00 Пауза.
- 12.00—12.05 Прелиставамо програм.
- 12.05—13.00 Подневни концерт. Свира Забавни радио-оркестар под управом Фрање Седлачека.
- 13.00—13.05 Саопштења.
- 14.00—14.20 Вести.
- 14.20—15.00 Пауза.
- 15.00—16.00 Извештај Врховне команде, кратке вести, извештај о водоостању и забавна музика.
- 16.00—16.05 Извештај Врховне команде на српском језику.
- 16.05—17.00 Српска народна музика. Изводи: Народни радио-оркестар, Радио-хор и солисти.
- 17.00—18.00 Ко не воли вино, жене и цесму.
- 18.00—18.15 Дневни преглед.
- 18.15—18.45 Уз сваког момка иде једна девојка.
- 18.45—19.00 Преглед дневне штампе.
- 19.00—19.30 Час немачке народне групе.
- 19.30—19.45 Пева Анита Мезе.
- 19.45—20.00 Из савремених догађаја.
- 20.00—20.20 Вести.
- 20.20—21.00 Често подражавано, никад достигнуто.
- 21.00—21.45 Ђвештани инструменти.
- 21.00—21.45 Београдски млади стражар.
- 22.00—22.20 Вести.
- 22.20—24.00 Немачка романтика. Симфониски концерт. Свира Велики радио-оркестар под управом Освалда Вухолца.
- 00.00—1.00 Позdravi за фронт и отаџбину.

Нова архива грамофонских плоча Београдске радио-станице.

ЧЕТВРТАК, 14 МАЈ

- 5.00—6.15 Другарски позdravi.
- 6.15—7.00 Јутарњи концерт.
- 7.00—7.15 Вести.
- 7.15—9.00 Добро јутро, драги слушаоци!
- 9.00—9.20 Вести.
- 9.20—12.00 Пауза.
- 12.00—12.05 Прелиставамо програм.
- 12.05—14.00 Свирају Забавни и Дуџачки радио-оркестар под управом Фрање Седлачека.
- У међувремену:
- 13.00—13.05 Саопштења.
- 14.00—14.20 Вести.
- 14.20—15.00 Пауза.
- 15.00—16.00 Извештај Врховне команде, кратке вести, извештај о водоостању и забавна музика.
- 16.00—16.05 Извештај Врховне команде на српском језику.
- 16.05—17.00 Пут у непознато.
- 17.00—18.00 Шарени час.
- 18.00—18.15 Дневни преглед.
- 18.15—18.45 Такви треба да буду мункарци.
- 18.45—19.00 Преглед дневне штампе.
- 19.00—19.30 Час немачке народне групе.
- 19.30—19.45 Свира Валтер Гисекинг.
- 19.45—20.00 Из савремених догађаја.
- 20.00—20.20 Вести.
- 20.20—21.00 Светски рекорд у странпутници.
- 21.00—21.45 Музика нам често смета.
- 21.00—21.45 Београдски млади стражар.
- 22.00—22.20 Вести.
- 22.20—24.00 Хиљаду веселих нота. Изводи радио-оркестар за игру под управом Отмара Хофера.
- 00.00—1.00 Позdravi за фронт и отаџбину.

СУБОТА, 16 МАЈ

- 5.00—6.15 Другарски позdravi.
- 6.15—7.00 Јутарњи концерт.
- 7.00—7.15 Вести.
- 7.15—9.00 Добро јутро, драги слушаоци!
- 9.00—9.20 Вести.
- 9.20—12.00 Пауза.
- 12.00—12.05 Прелиставамо програм.
- 12.05—14.00 Подневни концерт. Свира Велики радио-оркестар под управом Феодора Селинског.
- У међувремену:
- 13.00—13.05 Саопштења.
- 14.00—14.20 Вести.
- 14.20—15.00 Пауза.
- 15.00—16.00 Извештај Врховне команде, кратке вести, извештај о водоостању и забавна музика.
- 16.00—16.05 Извештај Врховне команде на српском језику.
- 16.05—18.00 Наше шарено послеподне.
- 18.00—18.15 Дневни преглед.
- 18.15—18.45 Најлепше немачке песме.
- 18.45—19.00 Преглед дневне штампе.
- 19.00—19.30 Час немачке народне групе.
- 19.30—19.45 Свира Едвин Финер.
- 19.45—20.00 То и тебе интересује.
- 20.00—20.20 Вести.
- 20.20—21.45 Војничко позориште.
- 21.00—21.45 Београдски млади стражар.
- 22.00—22.20 Вести.
- 22.20—24.00 Шарена палета. Свира радио-оркестар за игру под управом Отмара Хофера.
- 00.00—1.00 Позdravi за фронт и отаџбину.

- 14.20—15.00 Пауза.
- 15.00—16.00 Извештај Врховне команде, кратке вести, извештај о водоостању и забавна музика.
- 16.00—16.05 Извештај Врховне команде на српском језику.
- 16.05—18.00 Шарена музичка сликовница. Изводи Радио-оркестар за игру под управом Отмара Хофера.
- 18.00—18.15 Дневни преглед.
- 18.15—18.45 Кад марширамо.
- 18.45—19.00 Преглед дневне штампе.
- 19.00—19.30 Час немачке народне групе.
- 19.30—19.45 Свира Пабло Касале.
- 19.45—20.00 Из савремених догађаја.
- 20.00—20.20 Вести.
- 20.20—22.00 Пожели нешто из Београда.
- 22.00—22.20 Вести.
- 22.20—24.00 Моја отаџбина! Изводи Велики радио-оркестар под управом Освалда Вухолца.
- 00.00—1.00 Позdravi за фронт и отаџбину.

УТОРАК, 12 МАЈ

- 5.00—6.15 Другарски позdravi.
- 6.15—7.00 Јутарњи концерт.
- 7.00—7.15 Вести.
- 7.15—9.00 Добро јутро, драги слушаоци!
- 9.00—9.20 Вести.
- 9.20—15.00 Пауза.
- 12.00—12.05 Прелиставамо програм.
- 12.05—13.00 Звучи тамбурица.
- 13.00—13.05 Саопштења.
- 14.00—14.20 Вести.
- 14.20—15.00 Пауза.
- 15.00—16.00 Извештај Врховне команде, кратке вести, извештај о водоостању и забавна музика.
- 16.00—16.05 Извештај Врховне команде на српском језику.
- 16.05—17.00 Чајанка са Заром Леандер.
- 17.00—17.15 Савремена немачка литература.
- 17.15—18.00 Шарени час.
- 18.00—18.15 Дневни преглед.
- 18.15—18.45 На ливади.
- 18.45—19.00 Преглед дневне штампе.
- 19.00—19.35 Час немачке народне групе.
- 19.30—19.45 Свира Златко Тополски.
- 19.45—20.00 Из савремених догађаја.
- 20.00—20.20 Вести.
- 20.00—21.45 Оаза отаџбина.
- 21.00—21.45 Београдски млади стражар.
- 22.00—22.20 Вести.
- 22.20—23.00 Је ли и твоје име овде?
- 23.00—24.00 На Репербанској улици ноћу у...
- 00.00—1.00 Позdravi за фронт и отаџбину.

ПОНЕДЕЉАК, 11 МАЈ

- 5.00—6.15 Другарски позdravi.
- 6.15—7.00 Јутарњи концерт.
- 7.00—7.15 Вести.
- 7.15—9.00 Добро јутро, драги слушаоци!
- 9.00—9.20 Вести.
- 9.20—12.00 Пауза.
- 12.00—12.05 Прелиставамо програм.
- 12.05—14.00 Свира Мали радио-оркестар под управом Феодора Селинског.
- У међувремену:
- 13.00—13.05 Саопштења.
- 14.00—14.20 Вести.
- 14.20—15.00 Пауза.
- 15.00—16.00 Извештај Врховне команде, кратке вести, извештај о водоостању и забавна музика.
- 16.00—16.05 Извештај Врховне команде на српском језику.
- 16.05—17.00 Љубав је рај на земљи. Свира Мали радио-оркестар.

СРЕДА, 13 МАЈ

- 5.00—6.15 Другарски позdravi.
- 6.15—7.00 Јутарњи концерт.
- 7.00—7.15 Вести.
- 7.15—9.00 Добро јутро, драги слушаоци!
- 9.00—9.20 Вести.
- 9.20—12.00 Пауза.
- 12.00—12.05 Прелиставамо програм.

Део архиве Београдске радио станице која се обогатила великим бројем носих грамофонских плоча... (Fotos: Kofent)

Игра се за кући

БОРБА ЗА ПРЕТСЕДНИКА

Сусрет између „БАСК“-а и „Балкана“ није био обичан окршај између два равноправна противника на фудбалском пољу. Резултат ове утакмице није доносио победнику само два бода и повољније изгледе у такмичењу за пехар града Београда. Борба се водила и за председника клуба. Сличан случај не памти се у нашем спорту.

Ево у чему је ствар. „Балкан“ и „БАСК“ имали су истог председника. Драги Антић, трговац, председник куп комитета, вршио је уједино и функцију председника „БАСК“-а и „Балкана“. Према најновијој уредби, у вези с организацијом нашега спорта, није, међутим, дозвољено да један спортски радник буде истовремено функционер у више клубова.

Драги Антић је, према томе, морао да да оставку у једном од два клуба чији је председник. Да ли да се повуче из „БАСК“-а или из „Балкана“? Овај проблем био је нерешљив за Драгог Антића. И једни и други молили га да остане код њих. И једне и друге он подједнако воли. А морао је ипак да донесе одлуку.

Драги Антић се најзад досетио. Било је то право дипломатско решење! Пре почетка утакмице отишао је у једну и другу свлачоницу и изјавио играчима да ће утакмица да одлучи чији ће председник да остане и даље. Онај клуб који буде победно имаће председника. Побеђени ће морати да тражи нову личност за ову важну и одговорну функцију.

Победио је „БАСК“ и на тај начин ј добио у спортској борби председника. Заиста, необичан трофеј!

ОД ДЕВЕТ ГОЛОВА НИЈЕ ДАО НИЈЕДАН!

Најбољи центарфор у Београду овог пролећа је свакако Милан Рајлић, вођа навале „СК 1913“. За своје победе „СК 1913“ има највише да захвали овом веома ефикасном и продорном играчу чији сваки налет представља опасност по противнички гол.

На почетку нове сезоне Рајлић се

заиста налази у сјајној форми. На првим утакмицама он је био незадржљив за сваку одбрану. Кад крене напред навијачима противничког клуба срце сиђе у пете! Гол је скоро сигуран!

У недељу се, међутим, догодило нешто необично. „СК 1913“ победио је „Слогу“ с великим резултатом. Противник је примио девет голова, а није успео ниједанпут да затресе Јоврићеву мрежу. То, уосталом, не би било ништа необично, с обзиром да се „СК 1913“ налази у одличној форми, а да „Слога“ још нема довољно уигран тим. Чудно је да од девет голова, колико је „СК 1913“ постигао, Милан Рајлић није дао ниједан! Необично би било и да се то неком другом догодило, јер је заиста чудно да од девет голова центарфор не постигне ниједан, јер је вођа навале обично реализатор и главни стрелац. Али је још необичније што се то догодило баш Рајлићу, главном стрелцу „СК 1913“ и једном од наших најефикаснијих фудбалера.

Онај ко није присуствовао утакмици повероваће да је узрок томе лош дан

Никола Попач

популарног вође навале. Сигурно је био најслабији на терену. Догодило се, међутим, сасвим другојачије. Рајлић је са Атанацковићем био најбољи у навали. Играо је одлично и припремно је највећи број постигнутих голова, али није имао среће да сам бар једанпут затресе противничку мрежу.

Оваква чуда догађају се понекад у фудбалском спорту.

БОЉИ ЦЕНТАРФОР НЕГО КРИЛО

После пораза у игри са „Јединством“ Глишовић ми је рекао:

— Ах, да сам ја био на утакмици не бисмо изгубили два бода.

— На зашто ниси био?

Фудбалске утакмице су увек добро посећене

(Снимак: А. Симић)

— Падала је киша, па ми се није нишло чак на брдо. Али погрешно сам.

— Шта би ти могао да урадиш?

— Променио бих тим. У другом полувремену било би голова као кише.

— А ко би изазвао тај пљусак?

— Попац. Пребацно бих га са крила на центар. Ова промена донела би нам победу. Попац би направио прави русвај у противничком казненом простору. Још гори русвај него што га прави на тренингу кад игра центарфора.

Глиша је затим још додао да ће следеће недеље, на утакмици са Митићем, ако тиму „плавих“ пође рђаво, извршити ову промену својих играча. БСК је, међутим, лако савладао противника с високим резултатом. Тако ми се није указала прилика да се уверим у тврђење свога колеге.

То задовољство пружио ми се прошле недеље. Божовићу се досадило

стално „кудање“ противничког центархалфа. Уплашио се за своје ноге и побегао на крило, а своје место вође навале препустио Попцу.

— Сада ће бити русваја! узвикнуо сам задовољно трљајући руке.

И писам погрешно. Попац је докопао лопту на центру и млатарајући рукама ваљао се као тенк по тешком блату. Око њега падали су играчи као млада стабла под ударцима секире. Олуја је збрисала све препреке и улетела у казени простор. Вратар се опружио по ваздуху, спреман да се жртвује за клуб. Али ноге противничког играча већ су остале за њим. Попац је са лоп-

том улетео у мрежу. Замало и њу није пробио, толико се захуктао!

Иако се ово догодило пред крај утакмице Попац је постигао још један гол. Ма да је одлично крило, он је, ето, показао да је још бољи центарфор!

Љ. В.

КУТИЈЕ ЗА ЗАРОБЉЕНИКЕ

и остало за паковање пакета добићете најповољније код фирме

„ПАПИР“

ТРГОВИНА ПИСАЊЕГ ПРИБОРА
МУТАПОВА УЛИЦА БРОЈ 65
(угао Негошеве и Мутапове)

Телефон 41-545

20460, 3-3

ШИВАЋЕ МАШИНЕ КУПУЈЕ, ПИСАЋЕ МАШИНЕ,

фотографске апарате, догледе, радио-апарате, кристал порцулан, есајге, бештеке, уметничке слике, филмове, тепихе, стилски и канцелариски намештај, музичке инструменте, старо злато и златне зубе, дијаманте крупније, брилијанте све величине, заложнице банака на исте предмете, по највишим дневним ценама купује

„БРИЛИЈАНТ“ трговина антиквитета Миливоја М. Митровића
БЕОГРАД, Ђорђа Вашингтона 6 (Бајлонова пијаца)

20477, 1-1

УПОЗОРЕЊЕ ГРАЂАНСТВУ

ДНАС ТРЕБА И ВИ ДА ЗНАТЕ

стварну вредност Вашег накита. Ако то желите онда пре него што продате ма и једно парче накита обратите се познатој и репомирној стручној радњи „ФОРТУНА“ Хартвигова 14, код Славије, у којој врши бесплатну процену дугогодишњи стручњак — Данас је у Вашем интересу да за накит добијете највећу пену — Бесплатну процену и откуп по данашњој стварној вредности обавља фирма „ФОРТУНА“ Хартвигова 14, код Славије. телефон 25-116

20475, 1-1

Порцелан, тепихе свих врста, стилски намештај, уметн. слике
купује „Континентал“, Масарикова 4

20476, 1-1

Са лепим временом и жене треба да су лепе,

а то ће постићи ако се негује са препаратима који њима одговарају и то код стручњака. Посетите нас ради бесплатног прегледа, послушајте наш савет биће те изненађени.

КОЗМЕТИКА „ЖАНА“ КРУНСКА УЛ. 4
(Краља Фердинанда 2-а)

Вршимо ручну, електричну масажу лица, тела и косе. Отстрањујемо бубуљице, пеге, флеке, брадавице, длачице, и све недостатке коже. Примамо ученицу, купујемо теглице и флашице.

20474, 1-1

Пажња!

»ПЛАНЕТА«

Плаћа најбоље по највишим дневним ценама: старо злато, златне зубе, златни накит, све златне и сребрне предмете, заложнице банака на све, јер „Планета“ купује све. Упамтите

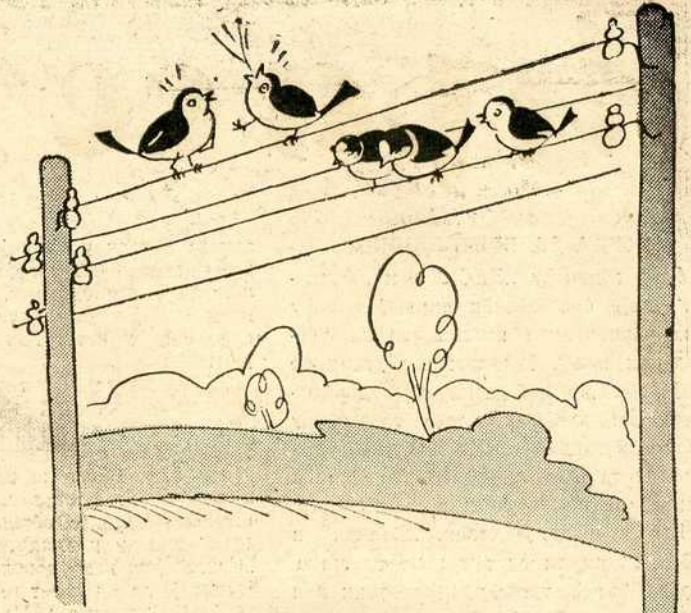
»ПЛАНЕТА«, Призренска улица 13

20478, 1-1

Коло Хумора

— Ми смо, драга, решили стамбено питање: ти станујеш у мом срцу, а ја у твојем срцу.

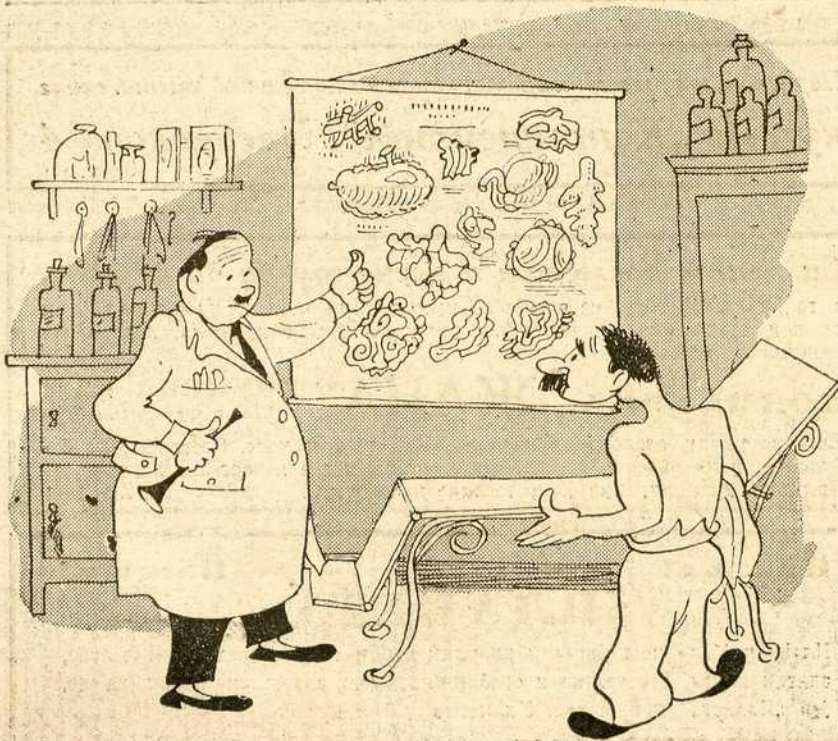
— Због чега се смејеш?
— Море, голица ме један љубавни телеграм по табанима.

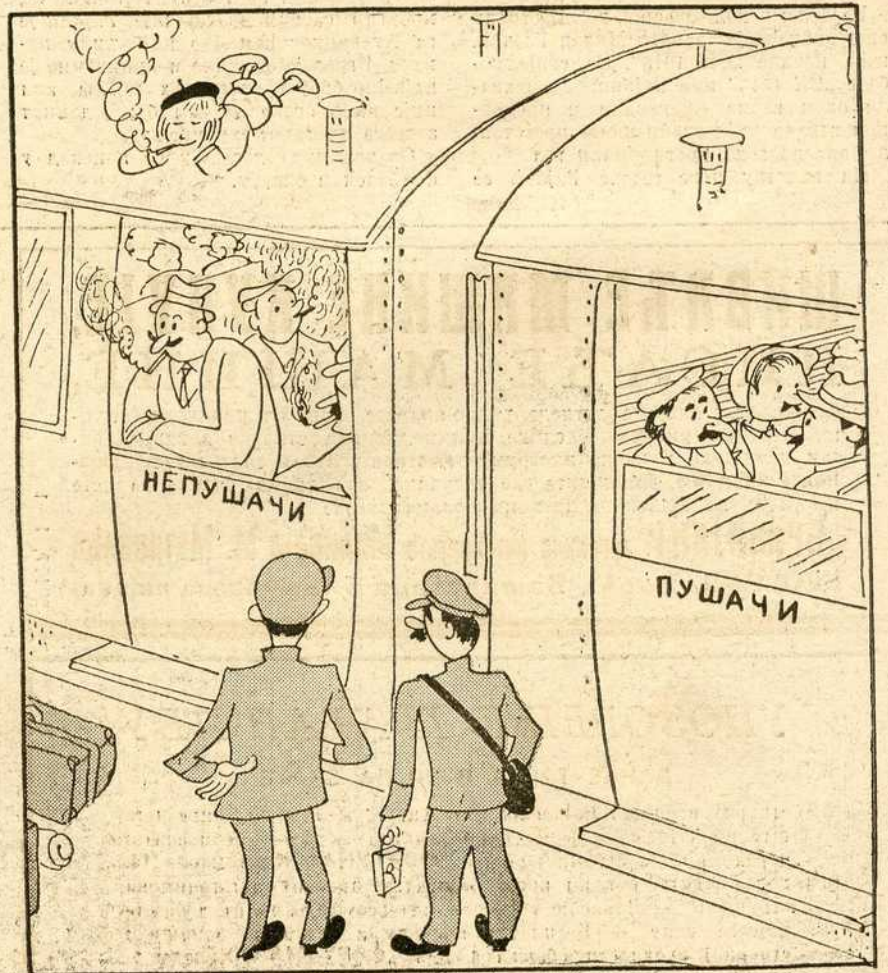
— Купио сам ти бриљантски прстен, дијаманте и перле,
а сад би хтела кило путера!

— Увек си био против женидбе, а сад се ожени.
— Знаш, како је док сам био момак, писао се добро осећао ни код куће ни изван куће, а сад се бар изван куће осећам добро.

— Ако наставите да пијете ваши органи овако ће изгледати.
— Па то је страшно! Просто ме језа хвата. Молим вас једну литру да се повраћам.

— Каква је ово промена?
— Просто, брате, пушачи оставили дувачи а не пушачи пропушили.

УНИВЕРЗИТЕТСКА
БИБЛИОТЕКА